

amer

EVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVO

ROČNÍK VI.
1946.

ČÍSLO

3

REVUE SMER.

Redaktor: Prof. Dr. INOCENT MÜLLER, OP.

Redakcia a administrácia: KOŠICE, Mäsiarska ul. 6.

***

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin.

Z á v i e r k a č í s l a d o 5. v m e s i a c i.

PREDPLATNÉ na rok 80.- Kčs, Bohoslovci a študenti 40.- Kčs.

Č í s l o š e k u R E V U E S M E R : 6181.

OBSAH:

CESTY. Strana:

† P. Mag. Eduard Hugon, OP.:
Duchovný život podľa sv. Kataríny Sienskej... --- 97.

Dr. Inocent Müller, OP.:
Vospolnosť svätých ... --- --- --- --- --- --- --- 103.

Viliam Hořka:
Kristus, žijúci v nás ... --- --- --- --- --- --- --- 109.

Dr. Emil Stach:
Prečo pozitivizmus nevyhovuje dnešnému
človekovi? ... --- --- --- --- --- --- --- 114.

Dr. Jozef Leščák:
Pán, obeta a my ... --- --- --- --- --- --- --- 122.

NAŠE NÁDEJE.

Marcel Horniak. SS.:
Úvaha o správnej láske ... --- --- --- --- --- --- --- 127.

DO VÝŠAV. ... --- --- --- --- --- --- --- 135.

ŽIVOT. ... --- --- --- --- --- --- --- 137.

LITERATÚRA. ... --- --- --- --- --- --- --- 144.

Duchovný život *podľa svätej Kataríny Sienskej.¹*

† P. Mag. Eduard Hugon, OP.

Čitatelia *Smeru* veľa získajú pre svoj duchovný život čítaním Listov svätej Kataríny Sienskej.²

Je pravda, že táto veľká dominikánka nezdá sa byť vhodným vzorom pre duchovný život každého jednotlivca, ale je to len zdanie; v skutočnosti podstata náuky o duchovnom živote svätej Kataríny Sienskej je veľmi jednoduchá, a vyjadrila ju sama svätica v dvoch vetách takto: „*Aby sme Boha milovali, musíme ho poznať; aby sme ho poznali, musíme ho milovať*“. Všetko ostatné z toho vyvierá, alebo sa k tomu vracia.

Alebo si všimnime slov P. Mag. M. S. Gillet, OP: „*Môže sa povedať, že celý jej život pozostáva v rozhovore s Kristom v tej vnútornej komôrke, kde často zotrvala a odkiaľ nevychádzala, iba keď hovorila dušiam o Bohu a pomáhala im odpovedať na lásku láskou, ako to ona robila*“.

Náuka *Listov* je usporiadaná v týchto hlavách: I. Od hriechu k milosti. — II. Viera, nádej o láska. — III. Múdrost. — IV. Vôľa. — V. Poslušnosť. — VI. Trpezlivosť. — VII. Rehoľné povolanie. — VIII. Manželstvo.

---

¹ Podávame čitateľom *Smeru* preklad článku od zomrelého P. Mag. Eduarda Hugona, univ. prof. v Ríme, ako jeden z jeho posledných rukopisov. (Pozn. prekl.)

² Niektoré listy vyšly v českom preklade od K. Vrátného v edícii *Krystal*, Olomouc, Slovenská 14. (Pozn. prekl.)

Všetky tieto body podávajú všeobecnú náuku a môže sa povedať, že štýl svätej Kataríny Sienskej je už teológiou ducha a srdca: v niekoľkých slovách pôvabne označuje dogmy našej spásy, s jemnosťou a vybranosťou zvrátov, čo charakterizuje len teologa.

Pozrime sa, ako vyjadruje tajomstvo Najsv. Trojice: „Príde s mocou Otca, s múdrosťou Syna, so zľutovaním a dobrotivosťou Ducha Svätého; takým spôsobom sa splnila pravda, ktorú povedal Kristus svojim učeníkom: „*Odídem, ale zasa sa k vám vrátim.*“ Teda vráti sa, lebo Duch Svätý nemôže prísť bez Syna a Otca, veď tvorí s nimi jednotu. Príde, ako som povedala, s mocou, ktorá sa privlastňuje Otcovi; s láskavosťou a láskou, ktorá je odznakom Ducha Svätého“.

Tajomstvo Vtelenia je vyjadrené v tejto dojímavej forme: „V sladkom Ježišovi a v sladkej Márii; nech je pochválený ukrižovaný Ježiš, Syn slávnej Panny Márie“.

Vykúpenie je potvrdené skoro na každej stránke. Svätica píše „v drahej krvi“; „chyba, z ktorej sa nemôže zrodiť život“. Často sa vracia k tejto pravde: „Lebo sme znovuzrodení v krvi k milosti, ktorú človek stratil vlastnou vinou. A tak Boh nás stvoril v láske na svoj obraz a na svoju podobu, a skrze túto lásku nám dal svojho Syna, aby sme boli očistení, znovuzrodiac nás k milosti vo svojej krvi.“

Bez prestania menuje sladkého Ježiša a sladkú Máriu — Pannu, a stále sa k tomu vracia: „Zostávajúce vo svätom a sladkom milovaní Boha. Ježiš Sladkosť, Ježiš Láska“. — „Nech je pochválený ukrižovaný Ježiš a tiež jeho najsladšia Matka, slávna Panna Mária“.

V tejto zázračnej sladkosti sa vždy ukazuje vôľa božia: „Boh, ktorý hľadá a chce

iba naše posvätenie, chcel nám ukázať svoju pravdu a svoju sladkú vôľu skrze svojho Syna."

Sám strach je naplnený touto božskou sladkosťou: „Ktorí prijímajú krv? Ktorí žijú vo svetlom a sladkom strachu božom“.

Rozjímajme jednotlivé odseky zvlášť, lebo podávajú krátky výťah dokonalého kresťanského života.

I. Od hriechu k milosti.

Svätica užíva na povzbudenie na zdolanie telesných chýb reč ohromujúcej sily. Takto píše istej nešťastnej hriešnici z Perugia: „Nevieš, že si ženou, vydanou na pospas ľuďom, ktorí mučia, poškvŕňujú a zneuctievajú tvoje telo? Nevieš, že si milovaná a že miluješ hriešnou láskou, ktorá ti prináša smrť? Že táto láska je meraná pre teba a pre tých, čo ňu milujú, mierou rozkoše a zisku? Poľtač rozkoš, odvrhni mzdu a tak potlačíš aj svoju lásku; lebo nie je zakorenená v Bohu, ale v diablove. . . Taká je odmena za tvoju službu a námahu, ktorú si obetovala sveľu, diablove a telu, za kus peklo tohto života.“

Aké živé a zdrcujúce obrazy, povzbudzujúce na odstránenie smrteľného hriechu! „Povedám vám, že sekera sa prikladá ku koreňu stromu. Chyťte stavidlo božieho strachu, nech je vedený rukou lásky. Odstráňte špinu z vašej duše a z vášho tela. Prestaňte byť krvilační a kati odstraňovaním vášho pána — Krista, sladkého a dobrého Ježiša.“

Naša svätica ukazuje s presnosťou teologa, že všetci kresťania sú viazaní nielen príkazami, ale tiež radami evanjelia: rehoľníci v skutočnosti a skutkami, osoby svetské v duchu a z túžby: „A s príkazmi zákona sú

zachovávané i rady, lebo sú navzájom spojené, a jedny sa nemôžu zachovávať bez druhých. V skutočnosti tí, čo žijú vo svete, musia zachovávať rady evanjelia v srdci a vo svätej túžbe, a tí čo sa zriekli tohto sveta, majú ich zachovávať v srdci a v skutočnosti."

Účinky ospravedlnenia posväcujúcou milosťou sú opísané s takým kúzlom s akou presnosťou: „Človek činom znovuzrozený a v krvi Kristovej je nútený milovať a to dokonale; srdce, duša, vôľa so všetkými duševnými mohutnosťami; lebo mohutnosti duše, ktorá je čisto duchovná, sú priťahované láskou. *Pamäť* je priťahovaná *mocou večného Otca*; je donútená podržať od neho prijaté dobré, ich chrániť náklonnosťou lásky, pamiatky, vďačnosti a poznania. *Rozum* sa pozdvihuje k múdrosti *nepoškrvneného Baránka*, aby v ňom videl oheň lásky, v ktorej pozná celý rozsudok boží pre spravodlivých. Teda *náklonnosť* sa zväčšuje; smeruje k láske, aby rozum videl v Boha; a tak získava a zakusuje milosť a *dobrotivosť Ducha Svätého*."

Podmienky vyžadované na sväté prijímanie sa ľahko osvoja, lebo sú malebne predstavované. Načim jest Baránka „upečeného v ohni božskej lásky. Musíme sa opásť opaskom svedomia, lebo by to bola hanba pristúpiť s nečistou dušou a s nečistým duchom. Musíme byť na stráži; to znamená, že srdce a duša veriaceho majú byť vnútorne prichytené na príchod Boha; s palicou svätého kríža, z ktorého sa opájame náukou Krista ukrižovaného. Musíme jest vnútorne a nie rozdelené; myslieť pomocou svetla viery, že telo a duša Kristova sú spojené a preniknuté navzájom božstvom; celý je Boh a celý je človek. Konečne musíme prijímať krv Baránka

a položiť si ju na čelo, čiže vyznať ho pred celým rozumným stvorením a nikdy ho nezaprieť zo strachu pred utrpením alebo smrťou.“

II. Viera. Nádej. Láska.

Načím čo najpresnejšie chrániť od úrazu oko rozumu, v ktorom je skrytý chovanec svätej viery. Preto, aby duša bola verná, musí byť presvedčená o tejto jasnosti. Viera je svetlo, ktoré osvetľujúc oko rozumu, dáva mu vidieť a poznať pravdu, ukazuje nám cestu, cieľ; pomôže nájsť v Kristovi studnicu života. „Napokon ako studnica obsahuje vodu a nechá sa naberať len cez múr, ktorý ju obklopuje, tak toto sladké a milovania hodné Slovo, odeté rúchom ľudskej prirodzenosti. Jeho ľudská prirodzenosť je múr, ktorý uzaviera večnú božskosť, sjednotenú s ľudskou prirodzenosťou; a plameň božskej lásky vyšľahuje cez múr, prevrtaný Kristom na križi; najsladšie rany vydávajú krv smiešanú s ohňom, lebo skrze oheň lásky sa vylial.“

Katarína, obdivujúc ctnosť viery, volá: „Ó slávna a najvznešenejšia ctnosť, ty osvedčuješ oheň božskej lásky, keď horí v duši; lebo človek bez lásky nemá ani vieru, ani nádej. U týchto ctností jedna nasleduje druhú, lebo nejestvuje láska bez viery a viera bez nádeje. To sú *traja osadníci, ktorí živia mesto našej duše*, v tom smysle, že nijaká búrka pokušenia, nijaké vábenie stvorenia, nijaká pozemská láska, či už manželky alebo detí, nemôže zničiť túto vieru.“ — „Ten, čo nemá svetlo viery, nemá ani ctnosť lásky a bez lásky nemôže mať ani dobro, ani účinok ctnosti, ktorá by ho zrodila pre večný život.“ — „Ó, drahý brat a syn, otvor oko rozumu v svetle najsvätejšej viery, aby si konečne

poznal aspoň trošku pevnosť a stálosť sveta a veľkosť božskej dobroty, ktorá — pevná a stála — nikdy nevädne; ktorá kŕmi a nasycuje dušu v láske a ju oblieka do nádeje.“

Kto by našiel krajšie výrazy na ospevovanie božskej lásky? Je to sladké puto, ktoré „spojuje Boha v človekovi a človeka v Bohu. A toto spojenie je tak dokonalé, že ani smrť ani nijaká iná vec ich nemôže oddeliť od seba“. Svätica privlastňuje toto naše spojenie s Kristom na naše duše. „Ten'o vás spojí silným putom lásky, ktorá ho držala pribitého na kríži. A tak pripútaní k Bohu aj v budúcnosti týmto sladkým putom zúčastňujete sa na tejto sile; a ani diabol, ani stvorenie nebude súci vás premôcť v tejto sile a vytrvalosti až do smrti.“

Pravidlá lásky k blížnemu sú obsažené v tejto podivuhodnej myšlienke: „Nech tvoja láska je *nádobou, ktorú naplňuješ u prameňa, aby si pil u prameňa*; lebo keď túto nádobu, naplnenú u prameňa živej vody božskej lásky vezmeš piť a nezostaneš ustavične u prameňa, hneď ju vyprázdniš.“

Záver je sjednotenie s Bohom skrze lásku.

Rozjímajme ešte nad touto krásnou myšlienkou: „Láska (Kristova) bola daná v takej sile a jednote, že ani klince, ani kríž neboli by udržali Slovo, keby nebol pribitý láskou.“

(Pokračovanie.)

Preložil R. Záles, OP.

Vospolnosť svätých.¹⁾

Dr. Inocent Müller, OP.

V Kristu, ktorý je Hlavou tajomného tela, sme všetci jedno, ako to často zdôrazňuje svätý Pavol. Všetci žijeme z toho istého života milosťi, pod vplyvom toho istého Ducha, hoci sko údy máme v tajomnom tele rozličné úlohy. No jednako sme životne spojení s dušiami svätých, ktoré sú už v nebesách, čiže s oslávenými údmi tajomného tela Kristovho a s údmi trpiacimi v očistci, ktoré tiež tvoria spolu s nami jedno telo. Tu je základ článku viery o *obcovaní svätých*, čiže o vospolnosti svätých.

V Pavlovej reči „svätí“ sú tí, čo už prijali odmenu za životný boj, alebo aj tí, čo ešte bojujú tu na zemi. No všetci patria k jednému telu, lebo Cirkev je len jedna. Medzi nimi je veľmi úzky vzťah a životná výmena, všetko je u nich spoločné. „Keď trpí jeden úd, spolu trpia všetky údy, alebo keď sa oslavuje jeden úd, spolu sa radujú všetky údy“.² Svätý Tomáš vraví³, že tak, ako v prirodzenom tele činnosť jedného údu je osožná celému telu, podobne aj v duchovnom tele, čiže v Cirkvi, dobro jedného veriaceho je na osov druhému, lebo aj veriaci sú jedno telo. Podľa myšlienky svätého Pavla každý úd má svoje osobitné poslanie: „Ako v jednom tele máme mnoho údov, ale údy nemajú všetky to isté zamestnanie, tak sme všetci jedno telo v Kristu a každý sme jeden druhému údmi.

¹ Svätý Tomáš Akv.: *Suma teol.* III, ot. 8; Karol Adam: *Podstata katolicizmu*; D. C. Marmion, OSB: *Le Christ vie de l'ame*, str. 103 an; A. Tanquerey: *Précis de théologie ascétique et mystique*.

² 1 Kor. 12, 26.

³ *Opusculum VII., Expositio Symboli*, c. 13.

A máme rozdielne dary podľa milosti, ktorá je nám daná".⁴ No úkony týchto údov nesmerujú pre dobro údu, lež pre dobro celku, je to vospolné imanie celého tela: „Keby povedala noha: Keďže nie som rukou nie som z tela, či preto nie je z tela? Keby bolo celé telo okom, kdeže by bol sluch? A keby bolo celé sluchom, kdeže by bol čuch?... A nemôže oko povedať ruke: Nepotrebujem tvoje služby: alebo zas hlava nohám: Nie ste mi potrebné.“⁵ Na tejto úzkej spolupatričnosti údov tela v životnom spojení s Hlavou — Kristom, je založený článok viery o obcovaní svätých.

„Vospolnosťou svätých rozumie Cirkev predovšetkým spoločensvo ducha a imania svätých na zemi, t. j. tých, ktorí sú vierou a láskou pričlenení k jednej Hlave, Kristovi; okrem toho však aj životné spojenie týchto kresťanov so všetkými tými dušami, ktoré v láske Kristovej opustily tento svet, a ktoré ako blahoslavení už smú vidieť Boha v stave oslávenia, alebo v stave očisťovania vyčkávajú toto videnie. Je to teda svet všetkých vykúpených v Kristovi, ktorých na rozmanitých stupňoch rozvoja ako Cirkev bojujúcu, trpiacu a víťaznú spája Ježiš Kristus, jediná Hlava, v jedinú rodinnú pospolitosť, ba v jediné sväté telo“.⁶

Ide teda o nadprirodzenú výmenu dohier medzi údmi Cirkvi oslávenej, trpiacej a bojujúcej. Svätí v nebesách sa zaujímajú o nás, o naše posväcovanie, preto nám pomáhajú svojim prihovaraním a svojim príkladom. V nich sa ponajprv odzrkadľuje dobro a božia, lebo všetko, čo majú, majú od Ježiša Krista, sú vzorné napodobneniny jeho života,

⁴ Rim. 12. 4—6.

⁵ 1 Kor. 12, 15 an.

⁶ Karol Adam: *Podstata katolicizmu*, str. 88.

preto ich máme uctievať. Ich prirodzené dobrá sú iba odleskom nekonečných dokonalostí božích. Ich nadprirodzená krása je dielom milosti, ktorú im zaslúžil Ježiš Kristus. Pravda, do toho sú zahrnuté aj ich zásluhy, niekoľko dobrovoľne spoluúčinkovali s božou milosťou; no jednako v koreni aj tieto zásluhy sú darom Toho, ktorý je prvou a účinnou príčinou každej milosti. Svätcov teda uctieваме, lebo sú živé chrámy Najsvätejšej Trojice, ktorá vyzdobila ich duše toľkými ctnosťami a darmi, takže boli súci konať skutky nadprirodzene záslužne a napokon udelila im tú najväčšiu milosť, milosť konečného vytrvania v dobrou. Svätci sú prijatí synovia boží, boli predmetom mimoriadnej lásky a starostlivosti nebeského Otca a vedeli sa mu za túto starostlivosť odvdáčiť denným napodobňovaním jeho svätosti a dokonalosti. Sú bratmi Ježiša Krista, najvernejší údovia jeho tela, z ktorého dostali nadprirodzený život a starali sa o jeho vzrast s veľkou láskou. Napokon svätcov uctieваме ako poslušné nástroje Ducha Svätého, lebo dali sa viesť jeho vnuknutiami a nie náklonnosťami prirodzenosti. Úžasne sa teda mýlia protestanti, ktorí v katolíckom uctievaní svätých vidia polyteizmus alebo číry mechanický systém ospravedlňovania bez osobitnej súčinnosti jednotlivca. „Katolíik vidí v svätých nielen vznešené vzory života, ale živé údy, ba stavebné sily tela Kristovho. Svätí majú teda význam nielen etický, ale i náboženský. Sú podstatne a navždy podobní apoštolom a prorokom, na ich základe sú zbudovaní,⁷ sú spolupracovníci Kristovi,⁸ jeho služobníci⁹

⁷ Ef. 2, 20.

⁸ 2 Kor. 6, 1.

⁹ Mat. 10, 24.

a svadobníci,¹⁰ jeho priatelia¹¹ a jeho sláva.¹² Všetci majú trvalý vnútorný vzťah, reálny životný súvis s celým Kristom, a to tak, že zodpovedne svojmu osobitnému údovstvu v organizme tela Kristovho majú význam pre dobrobyť celého tela“.

Na tomto základe vospolnosti duchovných dobier, k svätým obraciame sa s prosbou, aby svojim prihovaraním vyprosili nám potrebné milosti. „Svätí“ „zakročujú“ predovšetkým svojim *orodovaním* u Boha, t. j. osobitným milujúcim postojom, ktorý ich vedie k tomu, že naše osudy, ktoré vidia bezprostredne u Bohu, sledujú a odporúč. Bohu... Úpenlivo prosí veľká spoločnosť svätých za údu Kristove v úzkosti na zemi. V tejto prosebnej modlitbe sa prejavuje ich žeravá túžba, aby Meno Božie bolo posvätené a jeho vôľa splnená tak v nebi ako i na zemi“.¹³ Je isté, že prostredníctvom Pána Ježiša celkom postačí. Nuž ale práve preto, že svätci sú údami Ježiša Krista, pripojujú naše modlitby k svojim, a takto sa potom modlí celé tajomné telo Kristovo a robí akési sladké násilie na srdce Pána.¹⁴ Modliť sa teda spolu so svätými, znamená modliť sa s celým tajomným telom Kristovým a zabezpečovať takto modlitbám účinnosť. A svätci naozaj radi zakročujú za nás u Pána Boha. Veď vidia v nás bratov jedného nebeského Otca, majú s nami súcit, poznajú naše trápenia, preto sa radujú, keď nám môžu pomáhať, aby sme boli oslavou Ježiša Krista. Nuž vzývame ich najmä vtedy, keď sa oslavujú ich sviatky, lebo takto sa zapojíme do úmyslov

¹⁰ Mat. 9, 15.

¹¹ Ján, 15, 14.

¹² K. Adam: Tamže, str. 98.

¹³ K. Adam: Tamže, str. 105—106.

¹⁴ T. Tanquerey: Tamže, str. 124.

Cirkvi svätej, ktorá nám predkladá ich ctnostný život.

Každý svätec a svätica je svojskou napodobneninou života Ježiša Krista, tak že môže o sebe povedať to, čo svätý Pavol: „*Buďte mojimi nasledovníkmi, ako i ja som nasledovníkom Kristovým*“.¹⁵ Väčšina z nich vyniká určitou charakteristickou ctnosťou: u jedného to bola pevná viera, u druhého veľká láska k Bohu a bližnému. Jeden svätec vynikal pokorou, druhý hrdinskými obeťami a pod. Od každého si prosme — povedal by som — tú jeho charakteristickú ctnosť, veď určite má väčšiu možnosť nám ju vyprosiť.

Preto celkom prirodzene väčšmi uctieваме a prihovárame sa k svätým, ktorí žili v tých istých životných okolnostiach, ako my, alebo čo mali to isté zamestnanie alebo povolanie, ako my, lebo na tých vidíme svoje stavovské ctnosti. Napokon je isté, že k našim svätým patrónom máme mať celkom zvláštnu úctu a dôveru, veď Prozreteľnosťou boli nám určení za ochrancov, preto načim využiť toto božie rozhodnutie. Môže sa stať aj to, že niekto lipne zvláštnou úctou k určitému svätcovi, lebo jeho život je mu akosi bližší, napodobniteľnejší. Aj to je dobré, pravda, v takomto prípade je užitočné poradiť sa s duchovným vodcom.

Úcta svätých v duchovnom živote je naozaj veľmi užitočná. Stoja pred nami vzory a príklady tých, v ktorých blýskali tie isté plamene vášní a pokušení. No s božou milosťou zvíťazili, preto nás povzbudzujú a v polovičatom boji zahanbujú! Povzbudzujú, aby sme sa nebáli predsavzatí, rozhodnutí, ktoré vytrvalým úsilím načim uskutočňovať. Zahanbujú,

¹⁵ 1 Kor. 4, 16.

lebo žili v tých istých pomeroch, nuž prečo by sme ich nevedeli nasledovať?

„Vospolnosť svätých! Aká radostná, blažená žiara spočíva nad ňou! Ona je skrytým pokladom, tajnou radosťou katolíka. Keď katolík myslí na vospolnosť svätých, jeho srdce sa šíri. Vtedy vystupuje z osamelosti, ktorá sa volá tu alebo tam, včera alebo zajtra, ja alebo ty, a objíma ho nevysloviteľne vrúcna vospolnosť ducha a života, nesmierne prevyšujúca všetky jeho potreby a želania, so všetkými tými velikánmi, ktorých milosť božia stvárnila a povzniesla z krehkej látky človečenstva až na božiu výšku, až k účasti na božej prirodzenosti. Tu nie to už hraníc času ani priestoru. Zo stáročí a tisícročí minulosti, z kultúr a krajov, ktorých spomienka už len tíško odznáva v dejinách, vstupujú do jeho prítomnosti, menujú ho bratom a sestrou a obopínajú ho svojou láskou. Katolík nikdy nie je sám. Kristus, Hlava, ustavčne je s ním a s tou Hlavou všetky jeho údy v nebi i na zemi. Prúdy neviditeľného, tajomného života valia sa odtiaľ po celej katolíckej spoločnosti, sily oplodňujúcej, žehnajúcej lásky, sily obnovy, ustavčne rozkvitajúcej mladosti. Doplňujú a završujú sa pridržiajú k viditeľným silám katolíckeho spoločenského života, najmä k pápežovi a biskupom. Kto ich nevidí a neoceňuje, nemôže bez zvyšku pochopiť a predstaviť katolicizmus, jeho podstatu a účinkovanie. Pravda, zbadá ich iba prostá detská viera. A preto iba ona nechádza cestu, ktorá vedie do Svätyne. Lebo takto sa modlil Ježiš: „Velebím Ťa, Otče, Pane neba i zeme, že si skryl toto pred múdrymi a opatrnými, a zjavil si to malučkým. Áno, Otče, lebo tak sa ti ľúbilo“ (Luk. 10, 21).¹⁶

¹⁶ K. Adam: Tamže, str. 123—124.

Kristus, žijúci v nás.

Viliam Hofka.

6. Matka Kristova i naša.

„Rozpoznávajúcou známkou svätých je zvláštna náklonnosť k Panne Márii. Táto známka je všeobecná; je to zákon bez výnimky.“ Komu by sa tieto slová E. Hellu¹ zdaly prismeľé, nech si len prečíta životopisy svätých rad-radom, a potom mu iste dá za pravdu. Koľko srdc kedy milovalo Krista, toľko sa láskou vinulo aj k jeho panenskej Matke. Mariánska úcta katolíkov nie je len vecou vkusu, prípadne nejakého poetického lyrizmu, bez hlbšieho dogmatického odôvodnenia. Naš vzťah k Matke Kristovej má práve také ontologické korene, ako náš pomer ku Kristu samému. Z Krista má svoju vrúcnosť a subjektívnosť. Preto sa nečudujeme tým, čo majú ku Kristovi len vonkajší, morálny vzťah, čo nič nevedia o našom organickom včlenení do neho a prečiarkli vo svojich dogmatikách náuku o milosti, chápanej ako najvlastnejší život Kristov, nám daný, že potom aj Matka Kristova zostáva v ich očiach iba Matkou Kristovou, a nie aj ich Matkou. Napokon sú v tom logickí. Komu je Kristus cudzí, tomu musí byť cudzou aj jeho Matka.

Náš synovský vzťah k Panne Márii spočíva na tom istom bytostnom podklade, ako naše božie synovstvo. Kristus je tým podkladom. On je vlastný Syn Otca nebeského a takisto aj vlastný Syn Máriin. Krstným charakterom sa stávame účastní synovstva Kristovho, tvoríme s ním „ako by jednu osobu“ (Sv. Tomáš Akv.) a tak sa dostávame do toho istého osobného vzťahu ku Kristovmu Otcovi

¹ Podobizny svätých, str. 235, Praha 1938.

a k jeho Matke, ako Kristus sám. Slová svätého Jána, že sa synmi božími smieme nielen nazývať, ale *skutočne nimi aj sme*,² platia s celou váhou svojho obsahu aj o našom synovstve Máriinom. Nielen Kristovi, ale i nám je Mária práve tak Matkou, ako Boh Otcom. Toto naše synovstvo nie je odlišné od synovstva Kristovho, ale je skôr jeho rozšírením, takže sme synmi Panny Márie nie *popri* jej vlasťom Synovi, ale v ňom sme jej *jedným* Synom. Syn Máriin, to je Kristus a my, pretože On a my tvoríme *celého* Krista. Keď ju nazývame Matkou, to je vlastne hlas Ducha jej Syna, ktorý ju v nás tak oslovuje.³

Aj ona, Matka Kristova, takto chápe svoje materstvo. „*Hľa, syn tvoj!*“,⁴ to neboly pre ňu len Kristove posledné slová útechy, ale v nich Mária videla poslednú vôľu svojho Syna, ako *by najhlbší smysel celého jeho životného diela, jeho modlitieb, námah i krvi.*

Veľkosť božieho materstva P. Márie nespočíva teda iba v tom, že je Matkou Krista historického, ale tiež v tom, že je nie menej skutočne i *Matkou Krista mystického*, žijúceho v miliónoch a miliónoch duší, čo patria do jeho Cirkvi. V nich všetkých vidí svojho Syna, v nich všetkých miluje svojho Ježiša. Tou istou láskou materskou.

Pri úvaha o našom synovskom pomere k Matke Božej, nesmieme zabudnúť na veľmi dôležitý moment, bez ktorého by sme ťažko vedeli chápať jej materstvo voči nám. Je to otázka *života*, ktorý sprostredkúva matka a bez čoho by každé materstvo bolo vlastne len vymyslené.

Dala nám Panna Mária skutočne život?

² 1 Ján 3, 1.

³ Porov. Gal. 4, 6.

⁴ Ján 19, 26.

Právom ju nazývame, alebo lepšie: právom je našou Matkou?

I na túto otázku môžeme odpovedať plnoobsažné: *áno*. Ba čo viac, ona sprostriedkovala život v najvlastnejšom smysle slova, *život božský* (milosť posväcujúcu) a preto môžeme smele tvrdiť, že o to skutočnejšie, o to vo vznešenejšom smysle je ona našou Matkou ako naša matka prirodzená, o čo skutočnejší a vznešenejší je náš božský život od nášho života prirodzeného. To nie je sofizma, to je číra pravda, logicky vyplývajúca z daných skutočností.

Je síce pravda, že jediným Sprostredkovateľom božského života je Kristus, no nie menej je tiež pravdou, že Krista máme skrze Máriu. A tak platí ontologická zásada: *Causa causae est causa causati*. Príčina príčiny, je príčinou zapríčineného, (z príčiny pochádzajúceho účinku). Tým, že nám Matka Božia dala Krista, dala nám i život, z neho vyvierajúci. Ten náš život, to je vlastne — podľa slov Apoštolových⁵ — Kristus sám, čo konečne prehlasuje aj On o sebe: „*Ak kto smädi, nech príde ku mne a nech sa napije... Ja som život*“.⁶

Čo je teda na základe týchto slov samej Pravdy očividnejšie, ako tá skutočnosť, že preblahoslavená Panna, dávajúc nám Krista, dáva nám Život — a že je preto našou Matkou v najplnšom smysle slova?

Túto materinskú úlohu Máriinu nesmieme však *chápať tak, ako by nám dala Krista — náš Život iba vtedy, keď ho počala, alebo porodila*. Inými slovami: Materstvo Panny Márie — ako bolo už vyššie spomenuté — nie je len historické. Ona je Matkou aj mystického

⁵ Kol. 3, 4.

⁶ Ján, 7, 37 a 14, 6.

Krista, Krista, žijúceho v nás. Aj vtedy, keď sa Kristov život sláva našim životom (prvý raz pri krste), aj keď sa v nás tento život rozhojňuje (sviačnosťami a dobrými skutkami), vždy je pri tom P. Mária v úlohe Matky, Sprostredkovateľky Kristovho života. A pre toto vlastne je Matka Kristova našou Matkou. *Ak by sa totiž Kristov život nestal i našim (najvlastnejším) životom, ak by ani jeho Matka nemohla byť našou Matkou, iba je Prostrednicou milosti,*⁷ alebo ako ju Cirkev svätá tiež nazýva, Matkou božej milosti, je aj Matkou všetkých tých, čo žijú životom milosti. „My všetci, čo sme včlenení do Ježiša Krista, sme sa zrodili z lona Máriinho, keďže sme s Hlavou (Krstom) srastené telo. A tak sa v duchovnom, mystickom, no v pravdivom smysle nazývame dieťkami Máriinými. Ona je Matkou nás všetkých.“⁸

Máriino mystické materstvo sa uskutočňuje na nás pri krste svätom a dovŕšuje sa pri požívaní Eucharistie. Vtedy sme totiž najužšie spojení s Kristom a tak skrze neho aj s jeho Matkou. Kristus je Plod života Máriinho. Aj Kristus eucharistický. To telo, čo požívame, je utvorené z tela jeho panenskej Matky. Krv, ktorú pijeme, vyvrela z jej prečistého Srdca. „*Caro Christi — caro est Mariae*“. *Telo Kristovo je telom Máriiným* — vracia svätí Otcovia, „Tu — len si to uvážte,

⁷ Zmienky si zasluhuje pekný výrok veľkého Pia X., ktorý nazýva Matku Božiu: „*Princeps gratiarum largiendarum ministra*“. Prvoradá vysluhovateľka milostí, ktoré Boh uštedruje ľuďom — ako aj klasická výpoveď svätého Bernarda, jedného z najväčších mariologov: „*Sic est voluntas Dei, qui totum nos habere voluit per Mariam*“. To je vôľa božia, ktorý nás celých chcel mať — skrze Máriu. — Obsirnejšie o veci článok Dr. I. Müllera, SMER, V. 268—271.

⁸ Pius X., na ten deň, 2. febr. 1904.

prosim — nakoľko sme spojení s presväťou Matkou Pána a ako sme po Bohu jej zviazaní vďakou za tento preveľký Dar (Eucharistiú)! Telo Kristovo, ktoré Mária počala, ktoré vinula do plienok, ktoré s takou materskou nehou krmila, *je to isté telo, čo my prijímame pri oltári. Je to jej krv, čo pijeme v tejto spásnosnej Sviatosti. Niet ľudského slova, ktorým by sme ju oslávili, ako si to zasluguje ona, z ktorej si vzal Telo Prostredník medzi Bohom a ľuďmi. Nech už ju chválime akokoľvek, vždy je to menej, ako si zaslúži.*" (Svätý Peter Damiani)⁹

Ten istý Kristus, ktorého ona nosila vo svojom lone, s ktorým bola srastená v jedno telo a v jednu krv, pri svätom prijímaní miesi toto svoje telo s našim telom, svoju krv mieša s našou! *Ako Mária, i my sa stávame s Kristom "concorporei, consanguinei", jedného tela, jednej krvi!* (Svätý Lev Veľký). Či nie sme potom *jedného tela a jednej krvi i s ňou*, jeho Matkou? — Aké to tajnostné a predsa tak sku očné pokrvenstvo! Aká to úžasná symbióza!

S Kristom sme aj my vtiahnutí do materského lona Máriinho,¹⁰ s ním i nás nosí vo svojom Srdci ako *jediný* predmet svojej veľkej a nežnej lásky materskej!

A ako *preblahoslavená Panna miluje v nás svojho Ježiša*, tak zas On jej vracia svoju lásku, ktorú vyliadal skrze Ducha svätého do *našich srdc.*¹¹

Áno, to *Kristus v nás ďalej miluje svoju*

⁹ Citované u Bernardot: „*María und ich*“ str. 54, Basel 1938.

¹⁰ Porov. Pius XII.: „*O tajomnom tele Kristovom*“, str. 74. (V slov. prekl. u Dominikánskej edícii Veritas, Trenčín).

¹¹ Porov. Rím. 5, 5.

Matku.¹² Aké úchvatné tajomstvo! Celé plejady sídc sa nadšene dávajú Božiemu Synovi, aby skrze ne a v nich reprodukoval a z mnohonásobňoval lásku k svojej panenskej Matke... A to činí nevýslovne šťastným i Jeho i Ju i tie milióny, medzi ktoré — z milosti božej a z priazne našej nebeskej Matky — sme boli vradení aj my, nehodní.

Prečo pozitivizmus nevyhovuje dnešnému človekovi?

Dr. Emil Stach.

Otcom pozitivizmu je A. Comte (1798—1857). Svoj systém vysvetlil v šiestsväzkovom diele: *Cours de la philosophie positive*. Na základe svojho filozofického systému vytvoril aj náboženskú spoločnosť, ktorá v kulte aj vo vonkajšom zriadení napodoboval katolícku cirkev.

Pozitivizmus sa opiera o zásadu: *Iba to a len toľko vieme, koľko sme skúsili sami, alebo iní*. To znamená, že čo sme neskúsili, ani nemôže jestvovať. Preto niet poznania okrem skúsenosti. Podľa pozitivizmu poznávame iba smysliami. Rozumové poznanie nemá skutočnú hodnotu. Fakt pre pozitivistov je všetko. Je priamo bohom, pred ktorým padajú na kolena. *Taine* to naozaj aj tak povedal: *Dajte mi fakt a ja pred ním padnem n kolena*.¹ Preto pozitivistickí učenci sa vrhli zúrivo na zisťovanie

¹² Porov. Neubert: „Môj ideál Ježiš, Syn Máriin“, str. 27 a nasl., Kremnica 1943, Prel. Dr. T. Zúbek OFM. (Pozn. Jedno z najlepších diel o Panne Márii, aké v slovenčine máme).

¹ Dr. Herčík: *Život na ruby*, str. 103, Mazáč, Praha 1945.

faktov. Jedni skúmali vzrast rastlín. Iní pozorovali, ako žabe bije srdce. Matematikovia a fyzikovia vypočítavali konstanty. A robili to až dovtedy, kým ich nezachytil hlad po metafyzike.

Pozitivismus neuznáva podstatný rozdiel medzi smyslovým a rozumovým poznávaním. *Külpe* chápe pozitivismus vo všeobecnosti ako pomýlený filozofický systém a zahrňuje do neho všetky smery, ktoré zavrhnú metafyziku a za jediný prameň poznania uvádzajú skúsenosť. Takto chápaný pozitivismus hlásal i *Hume*, podľa ktorého naše pojmy majú len vtedy svoju platnosť, keď sme si ich získali skúsenosťou.

Zásada pozitivismu, akoby skúsenosť bola jediným prameňom poznania, má pre život človeka strašné následky. Ľudský duch týmto je ubitý a okradnutý o najdrahšie dobrá a nevyhnutne potom prepadne agnosticizmu. Pozitivismus si sám aj protirečí v mnohom. Spomíname veci, ktoré nepatria spolu. Tak napríklad učí, že môžeme poznať len jednotlivé udalosti, alebo hromadné udalosti.² Lenže práve udalosť nemôžeme sledovať smyslami. Sledujeme iba deje a tie sú složené z drobných udalostí takzvaných aktuálnych entít, ktoré trvajú iba ak biliontinu sekundy.³ Také dačo ani jemnýmysel nemôže zachytiť.

Pre pozitivistov všeobecné pojmy nemajú reálnej hodnoty, lebo ich neziskávame smyslami, lež rozumovým abstrahovaním. V tom ohľade idú spolu s nominalistami, podľa ktorých všeobecné idey sú iba mená. Logik pozitivismu *Stuart Mill* tiež sa nevedel vymôcť zo svojich predsudkov. Neuznáva vôbec rozumovú schopnosť tvoriť všeobecné pojmy. Po-

² Dr. Sanc: *Stvoriteľ sveta*, str. 37, Trnava 1944.

³ Dr. Herčík: *Život na ruby*, str. 118.

znanie obmedzuje len na smysly. Potom si nevie poradiť ani so všeobecnými súdmi, o ktorých hovorí, že sú iba zovšeobecňovaním skúsených faktov. Lenže už aj zovšeobecňovanie, či skôr indukcia, je rozumová činnosť a nie smyslová. Potom S. Mill sa zamotáva do siete, odkiaľ nemá východiska. Veď každý indukčný súd je súd všeobecný. Tak napr., že dva atomy vodíka slúčené s atomom kyslíka dávajú molekulu vody. Nemyslíme tu na ojedinelý prípad získaný skúsenosťou, ale tvrdíme to bez ohľadu na skúsenosť. Pozitivistí, ak chcú byť dôslední, museli by platnosť tohto vedeckého súdu poprieť. Alebo je tu aj iný príklad. Vo fyzike platí zákon: každé teleso vyzdvihnuté do výšky a uvoľnené padá na zem. Skúsenosť nám potvrdila iba niekoľko prípadov. Nie všetky. Keby sme všetko chceli skúsenosťou zistiť, k tej práci jeden ľudský život by nám bol prikráľky. Preto z jednotlivých prípadov neuzatvárajme na všetky podobné. A toto je práve indukcia. Pozitivistí si také poľahčenie nemôžu dovoliť, lebo by ich samotná skúsenosť odsúdila a zabila. Indukcia totiž sa nerobí na základe skúsenosti, ale zo všeobecného princípu, že príroda za rovnakých okolností vždy účinkuje rovnako. Preto pozitivistí svojou krátkozrakosťou a úzuckým pohľadom na svet znemožňujú každú empirickú vedu.

Pozitivismus je tiež proti každej logike. Idea v logike je výtvor ľudského rozumu a nie smyslov. Pozitivismus jej nepriznáva objektivnú platnosť. Všeobecné súdy, ktorými sú navzájom spájané dve skutočnosti, podľa pozitivismu nie sú možné. Úsudok tiež nie je možný. Veď pri ňom sa porovnávajú dve idey s trefou, aby potom bolo zrejmejšie, či navzájom sú v súlade a či v protiklade. Ale v každom úsudku musí byť stredný výraz aspoň raz

všeobecný. Preto pozitivizmus je proti úsudku a tvrdí, že na tom základe nemožno prísť k novým pravdám.

Compte tvrdí, že každý súd sa musí zakladať na skúsenosti. Potom apriorné súdy by boli tiež nemožné. A predsa ich v logike máme veľa. Tak napríklad Boh je slobodný. Preto slobodne stvoril svet.⁴ K takému súdu nepríde vlastnou skúsenosťou, lež logickým procesom odvodeným z filozofickej pravdy, že Boh je slobodná bytosť.

Tiež indukcia takzvaná explikatívna nehľadí na skúsenosť, ale porovnáva samé pojmy v sebe a na ich základe vytvára súd. Taký je napríklad súd: celok je väčší ako jeho čiastky. Neopierame sa tu priamo o skúsenosť, ale keď máme pojmy celku a čiastok, už to nám sľadí, aby sme tvrdili, že celok je väčší ako jeho čiastka.

Pozitivizmu sa doteraz tiež nepodarilo vybudovať dajakú stálu etiku. Etika totiž nie je mysliteľná bez stálych mravných zákonov. Tieto však nikdy nemôže vytvoriť ľudská skúsenosť.

Pozitivistí opierajú sa najviac o utilitarizmus a podľa neho aj žijú. Človek, alebo spoločnosť, majú robiť to, čo im osoží. No také etické pravidlo je veľmi nestále a v praktickom živote pôsobí ničivo na jednotlivca aj na spoločnosť. Len zdanlivo môže osožiť jednotlivcovi alebo spoločnosti. V Nemecku krédom národného socializmu bola tiež utilitaristická etika. To je mravne dobre, čo národu osoží. Mysleli si, že národu osoží vojna. A dali sa do nej. Mysleli si, že národu osoží porušovanie dohovorov. Preto ich lámali. Kresťanská láska národu vraj škodila, preto hlásali bezcit-

⁴ Dr. Spesz: *Summarium philosophiae christianae*, str. 34.

nosť k tým, čo si svet ináč predstavovali ako oni. A nakoniec taká etika ich zabila. Lebo utilitarizmus je veľmi relatívny. Co jednému osoži, to druhému škodí. Aj štátom, aj jednotlivcom. Každý cíti — aj sami pozitivistí, že etika musí mať trvalý základ a musí sa opierať o absolútne. Taká etika potom rovnako zaväzuje každého. Nezávisí ani od času, ani od priestoru. To je ten večný zákon v Bohu, o ktorý sa opiera každý prirodzený zákon. Ale táto etiku, ktorá má absolútny charakter, nikdy nevytvorí skúsenosť.

Pozitivismus ničí aj kráľovnu všetkých vied — *metafyziku*. Kant ju volá tiež takým krásnym názvom. Zahrnuje v sebe filozofické disciplíny: ontologiu, psychologiu, kozmologiu a theodiceu. Metafyzika dáva nám najhlbšie odpovede na základné otázky božieho a ľudského bytia a vôbec každého bytia, aj večného. Empirické vedy na tieto otázky nám neodpovedajú a tak ponechávajú človeka v neistote. Máme veľa metafyzických skutočností, o ktorých skúsenosť ničoho nevie. Také metafyzické pojmy sú: bytosť a nič, podstata a prípadok, príčina a účinok, hmota a tvar, cieľ a zákon, nevyhnutné a slobodné, telo a duch, stvorenie a stvoriteľ, dobro a zlo.

Pre pozitivistov pochopy duchovej podstaty, objektívnej príčinnosti a iné, sú len natoľko odôvodnené, nakoľko vyjadrujú niektoré fakty osobnej skúsenosti. Ináč o príčiny veci sa nestarajú. Im stačí rozbor zjavov a ich okolnosti. Ďalej neposkupujú. Toho sa drží nielen Comte, ale aj jeho prívrženci, ako Mill a *Spencer*. *Paulsen* volá podstatu: ein gänzlich unbekanntes Irgendetwas. Podstata veci je pre neho úplnou záhadou. *Wundt* tiež pláva v týchto vodách, lebo tvrdí, že pojmy ducha a hmoty sú iba pomocnými pojmami.

Pozitivismus takto sploštuje človeka — vertikálne aj horizontálne — na bytosť, ktorá je menej slobodná než väzeň. Veď ľudské túžby nemožno zredukovať na rozmery smyslov. Tie zachycujú iba maľučký úsek skutočnosti, ktorá nás zo všetkých strán obkľučuje. A kto je iba spokojný, je úbožiak, ktorého môžeme len ľutovať.

Ináč pozitivismus je dvojaký: Iný v teórii a iný v praxi. V teórii je extrémnym systémom odlúčeným od života. V praxi je zahlušený samým životom a jeho osudovými otázkami. Aj pozitivismus sa odvoláva na ľudského ducha a tvrdí o ňom, že je vždy ten istý a bude ten istý. Ale odkiaľ to vie? Zo skúsenosti? To nie. Veď o tom, čo bude, skúsenosť nám ničoho nehovorí. Táto zásada nevyplýva zo skúsenosti, ale z indukcie, z procesu čiste rozumového. Indukcia nie je špecialitou pozitivismu. Pozitivismus oddeľuje nás aj od budúcnosti aj od minulosti a drží nás iba v železných okovách prítomnosti. Lebo len bezprostredná prítomnosť sa dotýka našich smyslov. Preto aj takzvaný aktualizmus modernej filozofie — ktorý zastupuje Wund — je ideovým dieťaťom pozitivismu.

Pozitivismus svojimi zásadami rúca aj základy kresťanského náboženstva. Veď náboženstvo je tiež metafyzika. Mnohé náboženské pravdy presahujú naše poznávacie schopnosti. Nielen smysly, ale aj rozum.

Compte si preto vytvoril sám svoje pozitivistické náboženstvo. Použil v ňom kresťanské pojmy, ale dal im celkom iný význam a obsah. Bohom pozitivistov je ľudstvo. Ich viera nie je kladný vzťah k zjaveným pravdám, ale viera v ľudstvo. Pozitivisty takými ekvivokatívnymi termínmi priviedli do omylu

mnohých dobromyseľných Iudí a takto pripravili cestu aj modernizmu, ktorý odsúdil Pius X.

Blud pozitivistov šíri sa ako lavina a zachycuje ľahko Iudí nepripravených, alebo zemsky orientovaných. Donat volá pozitivizmus: *Magna nostrae aetatis haeresis.*⁵ *Sviatok Krísta Kráľa má byť protiváhou pozitivizmu.*

Zásada pozitivizmu: Aby som mohol byť istý o niečom, musím to skúsiť, zasadzuje smrteľnú ránu ľudskej podnikavosti. Veď už o svojom vlastnom duševnom pokroku ťažko sa presvedčiť. To by potom prakticky podľa pozitivizmu znamenalo složiť ruky a na všetko iba pozeráť. Načo sa namáhať, keď o výsledku sa na začiatku nemožno presvedčiť? A koľko ťažkostí má každý čin prv, než ho uskutočnime!! Pozitivistí musia prelo už pred činom kapitulovať. To je naozaj defetizmus. Vo všetkom vidí iba tiene. Pozitivistá preto je aj pesimista. A keby ním bol len sám! To by sme nič nemali proti tomu. Ale on svoj pochmúrny názor na svet chce preniesť aj na iných, aby aj iní boli s ním ošrávení.

Pozitivistí zbožňujú fakty ako aj Taine, ktorý sa chce vrhnúť pred faktom na kolena ako pred modlou. Ale tiež aj samé fakty odsudzujú pozitivistov ako ľuhárov. Fakty, čo sú predmetom skúsenosti hovoria, že to, čo sme skúsili, mohlo byť a že je to možné. Avšak z toho, čo sme neskúsili, nenasleduje, že to nemôže byť. Fakty nehovoria všetko. Nehovoria, čo nemôže byť. Celý pozitivizmus stojí

---

⁵ Donat: *Crítica*, 4. vyd., str. 153.

na sofizme, ktorá sa volá v logike fallacia consequentis. To je zlá forma hypotetického syllogizmu. Postupuje podľa toho: Keď niečo môžem skúsiť, to jestvuje. Čo nemôžem skúsiť, to nejestvuje. Záver nevyplýva z premís. Falošnosť záveru lepšie zbadáme na podobnom príklade: kto spí, nespieva. Kto nespí, spieva. Záver nie je správny. Lebo kto nespí, môže aj iné robiť a nielen spievať.

Preto pozitivistická náuka vie sa ťažko smieriť so skutočným životom. Život je pravdivý a pozitivismus je falošný. I vyznávači pozitivismu sú ľudia poľutovania hodní. Nie preto, že sú zlí filozofi, ale že rozumové poznávacie schopnosti človeka podceňujú a nesmierny svet stvorenia, ktorého rozmery presahujú našu skúsenosť, obmedzujú na maľučký úsek nášho smyslového poznania. Pozitivismus robí z človeka takto trpaslíka. Ožobračuje ho na celej čiare. Akoby červík zarýť do zeme povedal: celý svet, to je hruda hlíny a nič viac. Či sa mu nevysmeje orol, vznášajúci sa vo výškach? Pravda, červík ho nevidí, lebo mu v tom bráni hlina a nemá ani takých očí, ale mal by byť aspoň skromný a uznať svoju maľučkosť. A taký skromný má byť každý človek, aj pozitivista. Lebo sú iné, väčšie a krajšie svety ako ten, v ktorom žijeme.

Pán, obeta a my.

Dr. Jozef Leščák.

Otázka jestvovania Boha je vždy časová. Časová nielen vo vzťahu k času, v ktorom žijeme a k ľuďom, s ktorými sa stretávame, ale je časová najmä vo vzťahu k nášmu *vlastnému životu*, k nám. Jestvovanie Pána Boha je pre nás večnou časovosťou! Preto z nej vychádzame a uvedomujeme si toto:

Človek je obmedzené súcno s mnohého hľadiska. Jeho obmedzenosť najviac sa javí v závislosti *vlastného bytia*. Človek nie je sám naprostým pánom. Hoci nijako netreba dokazovať, že človek v mnohom je závislý na iných, no predsa treba vyzdvihnúť, že podstatne závisí v svojom *žití aj bytí* na Pánu Bohu. Samo jeho jestvovanie a udržovanie pri živote tvorí túto podstatnú závislosť na tom, v ktorom „*žijeme a hýbame sa a sme*“.¹ „*On dáva život i dýchanie i všetko*“.² Preto hovoríme a uvedomujeme si, že jestvovanie Pána Boha je večnou časovosťou pre každého. Pravda, druhoradými príčinami, medzi ktoré treba počítať aj ľudí so životnými záujmami, sklonami a zámerným pôsobením na iných, môže byť táto večná časovosť — najmä u jednotlivcov — *menej časovou*“. To, pravda, nič nemení na skutočnosti samej. Pán Boh neprestáva byť Pánom a to všeobecne známym „*z toho, čo je stvorené*“.³

Vedomie o večne jestvujúcom Pánu Bohu *musí* byť dokázané so stránky človeka *zodpovedným spôsobom*: ľudským mravným konaním. Táto *nevyhnutnosť* nie je čímsi vonkajším, čo človeka obmedzuje, ale je *nevyhnutnosťou* pochádzajúcou z *vnútra*, priamo z to-

¹ Sk. ap. 17, 28.

² Sk. ap. 17, 25.

³ Rim. 1, 20.

ho, že jeho bytie je podstatne obmedzené a závislé. Ak to človek predsa nerobi a zneužíva slobodnej vôle, idúc životom za vášňami proti rozumu, vtedy prepadá *zvrhlému smýšľaniu*⁴ hreší a vylučuje sa z otcovského sväzku s Pánom Bohom. Je hodný smrti⁵) a to smrti večného odlúčenia, večných útrap.

Z predchádzajúceho vyplývajú lieto pravdy: 1. Človek podstatne závisí na Pánu Bohu. 2. Pána Boha nemôže nepoznávať z jeho diela. 3. Musí ho uznávať celým svojím životom.

Teraz je otázka, ako uznávať, čím dokázať svoju závislosť na Pánu Bohu a tým aj poklonu, ktorá je predpokladom nášho smierenia, zadosťučinenia, poďakovania a prosby?

Obetou. Slovo obsahove bohaté je nám veľmi dobre známe; ale menej si uvedomujeme krásnu ktutočnosť, ktorou je udávaný a upravovaný náš pomer k Pánu Bohu a ktorá je obsahom slovka „obeta“. Nesmieme teda zabúdať, že obeta je „strediskom náboženstva“⁶ „Obeta je podstatný úkon náboženstva“⁷ Je to v kresťanstve, kde „Kristus umrel za nás“⁸ „uponížil seba samého a bol poslušným až na smrť a to na smrť na kríži“.⁹ Pán Boh „neušetřil ani vlastného Syna, ale vydal ho za nás“.¹⁰ Taká veľká je skutočnosť obety, ktorá nás nielen na zemi ľudsky dojima a ohromuje, lež priamo s nebom a s Pánom Bohom spojuje sväzkom milosti. V dejinách náboženstva môžeme veľmi dobre pozorovať, ako v rozličných náboženských prejavoch obeta je zvlášť výrazne a mnohonásobne zdôrazňovaná. Obetou človek Boha uznáva

⁴ Rim. 1, 32.

⁵ Porov. Rim. 1, 32.

⁶ Sullerot: *La vie chrétienne*, Marseille, 1937, str. 188.

⁷ Tamtiež. „Le sacrifice est l'acte essentiel de la religion...“

⁸ Rim. 5, 9.

⁹ Filip. 2, 8.

¹⁰ Rim. 8, 32.

a podrobuje sa mu (*cultus latreuticus*) a tak usiluje sa dosiahnuť smierenia, zadosťučinenia, ak prosí a ďakuje. Vždy však uznáva svoju závislosť na Vyššom, ktorý je Pánom života a smrti a preto sa mu prinášajú *ako obety* veci so životom súvisiace, ba aj samé životy zvierat, ba dokonca aj ľudí. Všetko obetované je istým spôsobom aj zničené.

Obeta bola vždy vecou *verejného* kultu, preto vždy bola prinášaná predstavenými. Bola zákonne stanovená. Takto bolo aj v Starom zákone.¹¹ No nielen autorita ľudská, ale priamo autorita samého Pána Boha ich upravuje¹² a tým pripomína človeku jeho previnenie, hriech, ktorý má byť smytý obetou Vykupiteľovou, ktorú starozákonné obete predobrazovali.¹³

Z povedaného môžeme uzatvárať, že obeta spočíva v *úkone* zákonne stanovenom, ktorým *človek Boha uznáva za najvyššieho Pána, podriaďuje sa mu* prinášaním vecí podstatnej, ktorá sa nejako ničí.¹⁴ Obetou takto prinášanou *prichádza človek k Pánu Bohu, k prameňu svojho bytia a k svojmu cieľu, aby s ním sa sjednotil a našiel skutočné šťastie.*¹⁵

My dnes tiež potrebujeme obetou dokazovať svoju závislosť na Pánu Bohu. Bez Pána Boha nemôžeme byť a ani ľubovoľným spôsobom nemôžeme prísť s ním do najužšieho styku, v ktorom by sme sa mu klaňali, ďakovali mu, odprosovali ho, a prosili ho. Starozákonné obete už dávno splnili svoju *prípravnú úlohu*, ktorými sa „dialo pripomínanie

¹¹ Porov. Lev. 1—17.

¹² Lev. 1, 1 an.

¹³ „Zákon má len tieň budúcich dobrôt...“ hovorí Apoštol v liste k Židom hl. 10, 1. O obetiach výslovne hovorí, že nimi sa deje „pripomínanie hriechov“. Žid. 10, 3.

¹⁴ Porov. Šanda: Synop. Theol. dogm. spec. II, Friburgi Br. 1922, str. 232.

¹⁵ Porov. Sullerot: La vie chrétienne, u. d. str. 189.

hriechov".¹⁶ Prichádza Kristus Syn Boha ži-
vého".¹⁷ Prichádza „ako moc majúci".¹⁸ Zákon
nezrušuje, ale naplňuje.¹⁹ Naplňuje starozá-
konné predobrazy a predpovede aj o tom, čo
je strediskom náboženstva.

V najvážnejšej chvíli svojho zemskeho
života, pred najvyšším utrpením a smrťou,
Kristus prináša a ustanovuje obeť Nového
zákona. Je to obeť chleba a vína, obeť čistá,
predpovedaná Malachiášom²⁰ a zobrazovaná
už Melchizedechom.²¹ Mnohí už veľmi dobre
vedia, že úkon prvej obety a stanovenie obe-
ty vôbec uskutočnily sa pri poslednej večeri,
keď vzal chlieb, požehnal, lámal a dával ho
svojim učennikom so slovami: „Vezmite a je-
dzte, *toto je moje telo*, ktoré sa za vás dáva.
Nato vzal i kalich, vďaky činil, podával im
ho so slovami: Pite z neho všetci! Toto je totiž
moja krv nového zákona, ktorá sa vylieva za
vás a za mnohých na odpustenie hriechov".²²

Slová Krista—Bohočloveka, Najvyššieho
Veľkňaza, odhaľujú nám skutočnosť obety,
aká nebola donesená Pánu Bohu ešte nikdy
predtým. Je to obeť ozaj čistá a ľúbezna pred
tvárou Najvyššieho. Nie telo obetného zvierata
„bez škvrny"²³, ani nie „krv kozľacia a teľ-
cia",²⁴ lež *toto*, čo On obetuje, dáva, je jeho
telo, telo Kristovo, je jeho krv, krv Kristova.
To je Kristus sám, ktorý sa mysticky obetuje!
Toto je obeť Nového zákona. Obeť podáva-
ná za nás. . . Telo Kristovo, krv Kristova, z vô-
le Kristovej. . .

¹⁶ Žid. 10, 3.

¹⁷ Mat. 16, 16.

¹⁸ Mat. 7, 29.

¹⁹ Porov. Mat. 5, 17.

²⁰ Mal. 1, 11.

²¹ Gen. 14, 18.

²² Mat. 26, 26—28. Porov. Luk. 22, 19—20. Mk. 14,
22—24, podľa gréckeho textu. Kor. 11, 23—26.

²³ Lev. 22, 19.

²⁴ Žid. 9, 11.

Tu, kde sa treba klaňať Bohu za nesmierne dobrodenia a *uznávať nielen svoju slabosť a hriechosť, ale aj obmedzenosť rozumu*, ktorý by chcel odhaliť aj *mysterium fidei* — tajomstvo viery — márne človek bude prinášať svoje poznatky a predsudky, aby ústrednejšiu skutočnosť snížil iba na udalosť ľudský dojímavú. Slová „*toto je telo moje*“, „*Toto je moja krv*“ sú príliš jasné a všetky okolnosti, ktoré s nimi súvisia, zas len veľmi dobre dokazujú, že ináč ich chápať nemožno a tým teda ani nemožno ich prekrútiť. Tak im rozumel Kristus, tak rozumeli apoštolovia a nikdy nie ináč svätá Cirkev. Tak im rozumie dodnes. Veď nezabúdajme, Kristus novozákonnú obeť, *toto*, čo on konal, *dal moc konať* aj iným: *to čiňte na moju pamiatku*.²⁵ A táto obeť dodnes sa prináša na oltároch, pri úkone, ktorý v dejinách dostal *názov svätá omša*. Kristus novozákonnú obeť neobmedzil na jeden úkon. Slabosť ľudská nie je jeho slabosťou. „*Skrze neho svtorené je všetko*“.²⁶ A tak teda nielen mohol dať moc premeňovať chlieb na svoje telo a víno na svoju krv, ale aj skutočne ju *dal* slovami „*to čiňte na moju pamiatku*“. Kristus teda ustanovil, určil *novozákonné kňazstvo*, ktoré od Krista skrz apoštolov dodnes v svätej Cirkvi túto moc má: dodnes sa prináša obeť novozákonná, dodnes sa slúži svätá omša. Kristus sa obetuje rukami kňaza pod spôsobom chleba a vína, ako pri poslednej večeri, nie krvavým spôsobom.

Krvavá obeť bola prinesená len raz: „*Kristus raz sa obetoval, aby sňal hriechy mnohých*“.²⁷ Krvavým spôsobom bola prinesená obeť na Kalvárii. Tu „*vydal seba sa-*

²⁵ Luk. 22, 19.

²⁶ Kolos. 1, 16.

²⁷ Žid. 9, 28. Porev. v. 12.

mého ako dar a obeť Bohu²⁸ Tu videli jeho telo, tu videli jeho krv. Vo večeradle pri poslednej večeri apoštolovia vedeli, že jeho telo je pod spôsobom chleba, vedeli, že je pod spôsobom vína... On to povedal. On to robil prikázal... „Kedykoľvek budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, budete zvestovať smrť Pánovu, kým nepríde“²⁹... Kedykoľvek sa prináša obeť chleba a vína, kedykoľvek sa slúži svätá omša, zvesťuje sa smrť Pánova. Pán sprítomňuje sám seba, obetuje sa nekrvavým spôsobom, „obetuje sám seba nepoškvrneného Bohu, očistí nám svedomie od skutkov mŕtvych, aby sme slúžili živému Bohu“³⁰...

Slúžime mu... slúžime mu obeťou novozákonnou, obeťou svätej omše. Hľa, Pán, obeť a my. „My klaníme sa Tebe...“³¹

NAŠE NÁDEJE.

Úvaha o správnej láske.

Marcel Horniak, SS.

DRAHÝ PRIATEL!

Hovorí sa — neviem či právom, — že mladí ľudia neradi siahnu po spisoch a knihách, ktoré by mohli odhaliť vnútro ich duše a priviesť ich k úvahom o vlastných skutkoch a živote. No verím, že sa nájdu aj výnimky: Medzi tie patriš aj ty, lebo si presvedčený, že duša zavše potrebuje chvíľku samoty, aby v nej načerpala duchovnej sily, lebo v hluku a v shone života sa k nej sotva alebo len veľmi ťažko dostane.

Niektorí sa stránia vážnejších úvah z obavy, že sa pri nich stretnú s prázdnotou vlastnej duše. Poznať vlastnú duševnú biedu a počuť výčitky svedomia, ktoré vie byť pri

³¹ Porov. Jedn. kat. spevník, čís. 245.

takýchto príležitostiach tvrdé, ba až kruté, veru desí. Chcú tomu vyhnúť tak, že sa oddávajú novším a hrubším rozptýleniam.

Utekajú len tí, čo si neuvedomujú, že *reflexia* môže byť zdrojom cenných poznatkov a odhalení duševných hodnôt. Ona pripraví pôdu o umožní zrod hlbokých myšlienok o smysle života, hlbšie nazieranie na život a na veci v nás i okolo nás. No najmä zachráni od výstredných pohybov, prejavov, náuk a smerov, ku ktorým sú mladí a nie vždy dosť rozvážní ľudia náchylní.

Správne chápaná a dobre využitá reflexia je teda veľmi dôležitá pri vývoji a usporiadaní vnútorného života a pri udržaní a zaisťovaní duševnej rovnováhy. Nadovšetko zbavuje preludov, neskutočných, vysnených vecí. Myslím nebudeš v tom vidieť urážku ani upodozrievanie, keď ti pripomeniem, že vy, mladí ľudia, zakrývate svoju budúcnosť do tajomných závojov fantázie, ktorá doplňuje a inak zafarbuje skutočnosť, ako je. Úvahy pomaly zbavuje neprirodeného rázu života a budúcnosti.

Nedočkavosť a neskrotená túžba mladých uchopiť život v celej jeho náplni, stavia ich do rozporu so zásadami viery. V ich konzervatívnosti vidia stále prekážky v domienke, že im nepraje a niči každú radosť. — Kolkých si videl už aj ty — a my, vekom a hádam aj skúsenosťami starší o mnoho viac — čo nepoznali, ani nechceli poznať pravý smysel života a jeho skutočnosť. Ostala im zastretá priemerom mladistvej fantázie a utopistickými ideami. Boly to obyčajne povahy povrchné, ktoré si nechcely lámať hlavu teoretickými úvahami, lebo braly život tak „*prakticky*“. A veru, len tak prakticky vzdali sa viery a nie jeden aj náboženstva. Vír sveta umlčal v nich

hlas svedomia. Je pravda, že nebol on nikdy dost silný a patrične citlivý a že slabý bol aj ich charakter, ale to všetko len ich vinou, nechceli občasným vhlbením do seba priniesť posilu a nápravu. Hádam voľaktóri aj predstavovali duševnú hĺbku, alebo ju iba maskovali plytkou vrúcnosťou. Veď aj sám sa pamätáš, koľkokrát sa pohoršovali nad bezvýznamnými epizódami a malichernosťami, ktoré nepatrily k integrite života a zatiaľ im uchodily hlbšie a podstatnejšie súvysi.

S tebou sa to asi nestane, nakoľko viem, že plnosť života hľadáš v jeho hĺbke. Ale jednako musíme ňa upozorniť, aby si bol prichytnaný na temnosti a tajomstvá, na záhadné poradoxy a duchovné ezda aj dlhšie trvajúce úzkosti. Veľa ráz nič nevidíme a nechápeme, sme bezradní, ba priamo zúfalí... ale len zatiaľ, kým sa nám neprispôsobí duchovný zrak.

* * *

Zastavme sa hoc aj hneď pri jednom citlivom bode života, ku ktorému sa, vraj, kresťanská a najmä katolícka mravouka stavia odmietavo a ešte aj dnes pridržiava sa zaostalých stredovekých zásad. Myslím na nerozlučiteľnosť manželstva a na sexuálnu lásku, okolo ktorých bol a je aj dnes otvorený boj. — Pripomíname hneď na začiatku, že boj sa nevy povedal — ako to niekto mylne chcel dokazovať — ani žene, ani láske, ani rodine a tým menej životnému šťastiu. Ale naopak, vypovedá sa všetkému, prečo hynie tisíce a tisíce nešťastných obetí na tele aj na duši, čím pravá láska sa zvrhne na zvieracie chůfky, čo rozvracia moderné rodiny, čo sliha ako nešťastná kľiaba človeka našich čias. Zachovať si v mladosti čistotu znamená, zachovať sa žene, rodine, láske a vyššiemu životu aj šťastiu.

Láska je miazga, ktorou žije ľudská bunka a všeludský strom. Hoci slúži ponajprv ľudstvu, dotýka sa aj jednotlivcov. S láskou spojený pohlavný pud je zákon daný síce jednotlivcovi, ale na prospech trvania a zachovania ľudstva. — V tomto sa názory všeobecne shodujú. Rozpor nastáva, keď sa má ustáliť základňa pohlavnému pudu a s ním spojeným zákonom. U prívržencov *materialistických* názorov prevláda sklon pre *biologickú základňu ľudského života*, lebo oni človeka pokladajú len za „šťastnejšieho“ živočícha. Tým bolo ľudstvo postavené na najpochybnějšíu a navrtkavejšiu zvieraciú základňu. Ľudská duša a všetky jej vlastnosti aj schopnosti sú pri tom celkom zatlačené a zahané.

Kto však uznáva, že človek je tvor rozumný, musí tiež pripustiť, že svojou povahou vyžaduje vyšší poriadok, ako je zvierací, hoci by bol pokladaný za najšťastnejšie zviera. Človeku zodpovie poriadok mravný a etický, nakoľko je podstatne spojený s ľudskou prirodzenosťou a čo tak, že bez neho nemôže prísť k vnútornému súladu. Veď ak by sa človek proti mravnému a etickému poriadku oddával *len sexuálnosti, porušoval by v sebe súlad medzi telom a dušou*. — Sexuálny problém musí byť teda riešený nie len biologicky, ale aj *psychologicky* a najmä *eticky*. Prevláda etický poriadok, lebo ten patrí k mocnejšej t. j. k duševnej čiastke ľudskej prirodzenosti.

Sotva by kto pochyboval o tom, že láskou, vedome alebo nevedome, slúži sa aj ľudskej spoločnosti, ktorá ňou stojí alebo padá. Spoločnosť ju môže náležite umocniť, vzpružiť, aj odmeniť. Úkony lásky sú síce činmi jednotlivcov, ale nimi stoja a udržujú sa nie len jednotlivci, lež aj národy a celé

Iudstvo. *Láska sa teda vždy meria na Iudstve, na spoločnosť, ku ktorej gravituje, ktorú hľadá, ktorej a pre ktorú žije. Ale spoločnosť a Iudstvo je pojem predovšetkým mravný a duševný. Takou má byť teda aj láska. A napokon láska je v prvom rade a podstatne vec duše a len druhotne a podmienené vecou tela a hmotnou. Láska je síce cit a srdce, ale i dcérou účivosti, je kráľovnou konania, matkou a nositeľkou všetkých ctností, ktoré presádza a chráni aj v iných.*

Nepopierame, že pohlavie stojí v strede všetkých prirodzených a mravných otázok každého jednotlivca. Pravda, nie ako kamienky, ktorými si mladí Iudia kráľia dlhé chvíle, ale ako žulové kvádry, na ktorých stojí osobný charakter, česťnosť a zdatnosť k veľkým životným úlohám. Preto nemožno oddeliť pohlavie od mravnosti, od vyšších síl, od povinnosti, od premáhania seba samého, lebo to by znamenalo premeniť pohlavné jaro na pohlavný mráz. *Je to mráz, ktorý ničí a páli to, čo je v mladej duši najútlejšie a pre život najpotrebnejšie.*

Láska je nejvernejším zrkadlom života človeka, lebo *v sile lásky javí sa i sila ducha.* Preto čím je väčšia čistá láska, tým väčší a čistejší aj duch. Dnes nadobúda prevahu a moc smyselnosť, ktorá nasleduje slepé pudové sklony a smyslové vjemy. Tým ale ubúda na stupnici duchovného erosu, lebo vládne alebo duch, alebo smyselnosť. Kto stavia svoj život na základe smyslového erosu, aj keď neztroskotá ihneď, bude vo vľeku vášni a nebude spokojný. Jeho život nebude mať dosť širokú základňu pre psychologické potreby človeka a sotva dosiahne schopnosti a stavu primeraný stupeň kultúrnosti a duševného výkonu.

Keď tu hovoríme a láske, nemyslíme na lásku, čo vznikla iba v predstave mŕtвых snilkov, ktorá sa rozvíja sugesciou, udržuje nevedomeným roztúžením a stúpuje so vzdialenosťou, nedosažiteľnosťou a domnelou nedobytnosťou milovaného ideálu. Nie je láskou ani tá čiste telesná náruživosť a smyselnosť, ktorá pozná a hľadá len vášeň a žiadosť tela. Ani ju nemožno hľadať v ničiacej sile alebo v romantike preduchovnelého spojenia, v blúdení v nadzemských sférach.

Láska je duševný stav na vytvorenie jednoty v rodinnom a spoločenskom živote. Nie ľudia ju vymysleli, ale od večnosti je vzatá do stvoriteľských božích plánov. Je spojením dvoch celých ľudí; teda s dušou aj s telom, ale vždy pod vyššou kontrolou duše. K úplnej blaženosti sa vyžaduje šľachetný súzvuk, vyrovnanie a zotrvanie v úplnej rovnováhe tela aj duše oboch. — Láska nie je čosi, čo prichádza tak svojim časom, akoby vykúpená nesmiernymi obetami tých, čo pokladajú manželský stav za akési osmelenie a ponorenie sa doň len tak so zatvorenými očami. Z lásky a teda aj z manželstva nemožno vynechať ani telo, ani dušu; lebo by to bol stav neprirodený a nie len nemožný, lež aj protizákonný. Láska je najväčšie rozpätie duševných a telesných síl človeka a preto je najmohutnejším a najplnejším prejavom života, ba samým životom duše,

V najhlbšom a najduchovnejšom smysle láska je uctievanie, lebo sa zakladá na vedomí ľudskej dôstojnosti. Čím živší je pocit osobnej ceny, hodnoty a cti, tým čistejší, opravdivejší a vyšší je tvar lásky. Kto sa nebojí snížiť osobu milovanú, nemiluje ju. Medzi ľuďmi bez cti môže sa prejavíť sexuálna vášeň, nepravá súdržnosť, spoločenstvo v ne-

vjazanosti, ale nie láska. Ako sa môže láskou venovať človek niekomu, ktorého duša pre nezriadený život sa podobá vypálenému kráteru, ktorý vo svojej mŕtvolnej otupelosti a prežitosti je nesúci z ničoho sa ešte tešiť, po niečom ešte túžť a mať radosť.

Kto vážne mieni riešiť problém svojho šťastia, založí budovu svojho života na dvoch sebe veľmi blízkych a vzájomne sa podpierajúcich s'ľpoch: na jednom povolani a na jednej láske. Porekadlo: „Devätoro remesiel a desiatu žobrotu“, platí tiež aj o mnohých láskach. Nepoznajú teda pravú lásku:1. Tí, čo si šťastie predš'avujú čisto smyseľne, zversky, ako ukonjenie nízkych pudov a telesných chüťok, tí, čo o nej snívajú ako o zázračnej kvetine, ktorej dotknutím otvorí sa im skryté poklady zemské.

Čo je teda predmetom a jadrom lásky? To sú tie vzájomné všeludské c'nosti vyššej a vnútornej mravnosti. Najmä duševná dobrota a krása, ktoré nenahradí ani peniaz, ani skladištia napchaté bohatstvom, hoc aj po všetkých piatich čiastkach sveta, ani veda čiže statky duchovné a mravné. Mravné konanie živí sa však z *obetí*, lebo nieto lásky a mravnosti bez obetí. Čo je spojené s dávaním seba a konaním pre iných, je vždy spojené s obetou. Čím je láska bohatšia na obeť, čím je preduchovnejšia, čím bližšia k Bohu tak večným statkom, tým bohatšie a vyššie aj šťastie, ktoré človeku prináša.

Azda najviac obetí vyžadujú zákony upravujúce styky medzi osobami rôzneho pohlavia, ba aj manželov medzi sebou. Mnohým boly predstavené v akejsi cudzote a v nevyrovnanom protiklade s tým, čo majú chrániť t. j. s láskou. Načím si však uvedomiť, že život bez zákona je ťažko možný. Kto nevidí,

že tam, kde končí zákon, začína bezprávie a nastáva neviazanosť, ba priamo barbarstvo a s ním rozklad rodiny aj spoločnosti? *Láska bez zákona bola by najväčším hrdinstvom a preto nie vecou každodennou.* Bola by zahlúšená nízkymi vášňami, ktoré chytro bujnejú a prudko sa zmáhajú, najmä keby našly voľnú pôdu, kde sa môžu nechať rozvíjať.

V skutočnosti tie zákony sú nielen pre vonkajšiu ochranu, ale majú aj kladnú úlohu vnútornú: *pestovať a posilňovať lásku:* Funkčne by sa daly prirovňať kôre stromu. Na vonok sú to zákony tvrdé, ako kôra, ktorá býva niekedy až podivne ostrá. Zvnútra je však mäkká, aby ľahšie chránila systém mäkkého bunecného života stromu. Ale ako nemôže byť bunka bez kôry, tak nemôže ani kôra byť bez buniek, lebo žijú tým istým spoločným životom — „Dura mater — pia mater“ nazvali lekári blanu, čo chráni mozog. — Skôr si možno predstaviť mozog bez vnútornej ochrany, ako lásku bez zákona — Zvonka síce tvrdého ale zvnútra mäkkého. A to je zákon pohlavný aj manželský.

Domnievajú sa podaktorí, že sú to zákony už dávno prežité a dnes už nie aktuálne. Ak sú určené na ochranu života a trvania ľudstva, nemôžu sa prežiť. Hej, chceli ich už odstrániť, zrušiť, alebo aspoň si ich vôbec nevšimáť. Ale zas sa k nim ľudia vrátili, súc poučení samou prírodou. Ak sú len niektoré haluze alebo výhonky choré, pri odstránení choroby nesiahajú sa sekerou na korene a na život stromu, keď stačí odrezáť len chorobou postihnuté haluze. No všimneme si a ošetríme aj celý strom, aby zosilnel a nahradil utrpenú škodu. Tak aj pri mravných chorobách ľudstva. Záujmy jednotlivca nemôžu byť chránené proti zdraviu a proti dobru spoločnosti.

Na zvestovanie Panny Márie.

Svätý JÁN DAMASCENSKÝ.

Počujže dievka,
prečistá panna,
hľa Najvyššieho Gabriel,
vôľu vyriekol
pravdivú, dávnu.
Buď pripravená, by si prijala Boha.
On nesmierny je a skrz teba
on bude obcovaf s ľuďmi.
Preto radostne volám:
Dobrorečte...

Sťa chrámu živého, archy to bozej,
nechže sa netýha znesvätená ruka
lež pery verných Bohorodičke nech hlas
d'jú
keď anjel ohlasuje zvest a
preveľkou radosťou volá:
Zdravas
milostiplná
Pán s tebou.

Z gr. prel. M.

*Spravodlivý, čo žije z viery, túži
po spojení s Kristom.*

Svätý Cyprián.

Písané je, že spravodlivý žije z viery. Ak si spravodlivý a žiješ z viery, ak opravdivo veríš v Krista, prečo by si nebol raz s Kristom a prečo by si nemohol spofahnúť sa na prisľúbenie Pánovo, že raz budeš povoláný ku Kristovi, že budeš od neho prijatý a budeš si blahopriať, že si unikol diabľovi? Spravodlivý Simeon, ktorý bol ozaj spravodlivý, ktorý s hlbokou vierou zachovával príkazy božie, dostal od Boha úistenie, že neumrie, kým neuvidí Krista. A keď Ježiš prišiel s matkou do chrámu, poznal v duchu, že sa Kristus narodil. — Ten, o ktorom mu bolo predpove-

dané a vedel, že onedlho zomrie. Natešený pre blízku smrť a istý, že bude povolaný, vzal chlapca na ruky a povedal dobrorečiac Pánovi: „Teraz prepustiš, Pane, svojho sluhu podľa svojho slova v pokoji; lebo moje oči videly tvoje spasenie.“¹ Dokazujúc a dosvedčujúc, že sluhovia boží budú žiť v pokoji, v slobodnom a príjemnom odpočinku, keď budú vytrhnutí z hluku tohto sveta. Preto prosíme o prístav sídla a večnej blaženosti, keď prideme po smrti k nesmrteľnosti. To je opravdivý pokoj, pravá blaženosť, nezvratná, pevná a večná blaženosť, bezstarostnosť. Prel. J. Pr.

Netúžime po nebi, pretože nám chýba viera.

Sväťý Cyprián.

Stáva sa — najmilší bratia — že chýba viera, ak niekto neverí, že je pravdou, čo prisľúbil Boh, ktorý je pravdivý, ktorého slovo je veriacim večné a pevné. Keď ti vážny a hodný chvály muž prisľúbi niečo, tak mu veriš, že ti neluhá a fa neoklame — veriš mu, lebo vieš, že stojí za svojimi slovami a skutkami. Teraz Boh hovorí s tebou a ty nevernou myslou zradne váhaš? Boh ti sľúbi, keď odídeš s tohto sveta, nesmrteľnosť a večnosť a ty pochybuješ? To znamená, že Boha vôbec nepoznáš. Tým urážaš Krista hriechom nevery, toho ktorý je Pánom a učiteľom veriacich a nemáš v Cirkvi — dome viery — nemáš pevnej viery. Prel. J. Pr.

Tajomstvo vtelenia vysvetľuje nám meno Bohorodička.

Sväťý Ján Damascenský.

Právom a pravdivo nazývame svätú Máriu Bohorodičkou. Veď toto meno spôsobilo celé tajomstvo vtelenia. Lebo ak ona, čo porodila, je Bohorodičkou, určite Boh z nej narodený je aj skutočným človekom. Akoby zo ženy mohol sa narodiť Boh, ktorý pred vekmi jestvoval, ak by sa nebol stal človekom? Synom človeka je zas len človek. Ak teda On, narodený zo ženy, je sám Bohom, jedno je isté, že sa narodil z Boha Otca podľa božskej prirodzenosti, ktorá nemá počiatku a že z Panny sa narodil v čase, podľa prirodzenosti ľudskej, ktorá počiatok má. Toto naznačuje, že Pán náš Ježiš Kristus je jedna osoba, má dve prirodzenosti a dve zrodzenia. Z gr. prel. -efté-

¹ Luk. 2, 29 an.

Výchova k ctnosti: nový cieľ výchovy vysokej školy v USA.

V katolíckom týždenníku — The Commonweal, kedysi uverejnil známy popredný bojovník za obnovu na amerických školách prof. Robert M. Hutchins, prezident štátnej univerzity v Chicagu, cennú rozpravu o novom vzdelaní na vysokej škole. — Cieľ každej výchovy — tak píše — je podporovanie ctnosti; bo ctnosť robí človeka samého a tiež jeho diela dobrým, robí ho šťastným a vytvára z neho poriadneho občana. Štyri základné ctnosti, spravodlivosť, múdrosť, miernosť a zmužilosť, sú osobnými a zároveň sociálnymi ctnosťami. Môžu sa stať ako iné schopnosti človeka, len činom a návykom trvalou duševnou silou. Holým počúvaním mravno-filozofických prednášok sa nikto nestane dobrým. Podklady k ctnostiam sú položené už v duši dieťaťa. Vysokoškolák dosiahol už pri svojom vstupe na vysokú školu poväčšine istý vnútorný stupeň vývojový, kde duševné schopnosti, dobré ako aj zlé, pribraly už istú silu a pevný smer. Pravda, až potiaľ získané ctnosti možno zas stratíť. Úlohou našich vysokých učilíšť musí preto byť — podporovať mravné dobré schopnosti, t. j. ctnosti študentov a upevňovať ich, a premáhať ich zlé návyky. Prednášky samotné budú mať, pravda, malý účinok; študentov treba viesť, aby sa sami cvičili v skutkoch mravného rozhodovania, aby zosilňovali svoje ctnosti a aby bojovali proti svojim nerestiam. Morálna filozofia má tu splniť významnú úlohu. — Každá výchova spočíva najmä na predpoklade, že človek je bytosť, obdarená rozumom. Ak teda mať ctnosti, nadobudnuté v mladosti, pretrvať krízu mladosti, tak sa musia rozumove podložiť. Teraz tu vidíme vnútorný súvis medzi mravnými a duchovnými ctnosťami. Predmetom mravných ctností je dobro, predmetom duchovných ctností je pravda. Poznanie dobra je predpokladom pre dobrý skutok. Najdôležitejším prínosom, ktorý môže vysoká škola urobiť na podporovanie ctností, spočíva teda v tom, že sa poskytuje duchovné nazretie a rozumové podloženie pre mravne vysokostojací život. Hospodárske a sociálne nespravodlivosti našich dní majú svoju hlbokú príčinu v nedostatku mravnej ctnosti a duchovného nazerania. Máme dosť vedomostí, dosť surovín, dosť technických možností: lež chýba rozumové nazeranie a mravná sila

vyhubiť účinne — zlo. Cieľ vyššieho vzdelávania je teda jasný: je podporovanie ctností, predovšetkým duchovných ctností, ktoré sú predpokladom pre mravné konanie.

A. L.

Napoleon a pápežstvo.

Po uzavretí mieru amienského s Anglickom 1. okt. 1801, ktorý predchádzaly uzavretia mieru s Ruskom, Tureckom a Rakúskom, rozhodol sa Napoleon urobiť pokoj aj s katolíckou Cirkvou. Francúzska revolúcia sa podujala krvavého prenasledovania. Stovky kňazov pozabíjali, tisíce ich poutiekalo do cudziny. Chceli prinútiť duchovenstvo, aby odprisahalo na ústavu republiky, nepriateľskej Cirkvi. Časť sa dala k tomu pohnúť, druhá časť ostala nepoddajnou. Pápežovi verní kňazi sa pokúšali pokračovať v svojej dušpastierskej činnosti potajomky i v prípade, že ich odhalili, ich trest smrti bol istý. Konvent vyhlásil najprv kult rozumu za štátne nábožentstvo, potom nejasný humanitárny deizmus. Za vlády direktória ustalo prenasledovanie, lež nemohlo sa docieľiť úplné smierenie. Napoleon si prial odstrániť ten stav, nebezpečný pre jednotu národa. Jeho rozhodnutie, vstúpiť do vyjednávania s pápežom za tým účelom sa stretlo, ako o tom píše Cirkvevné noviny kolínského arcibiskupstva z 8. mája 1938, s odporom jeho okolia. Medzi inými predložili prvému konzulovi dôkaz, že je neudržateľným stavom, aby cudzinec ako duchovný predstavený veriacich Francúzov zas zasahoval do osudu národa; Francúzsko sa má pridať k protestantizmu a Napoleon by sa mohol urobiť duchovným predstaveným Francúzska. V rozhodnom rozhovore o tých problémoch odmietol Napoleon takéto návrhy nasledujúcimi vetami: Inštitúcia, ktorá udržiava jednotu viery, pápež, ochránca Katolíckej jednoty, je nepochybnejšia. Vvčítajú tej hlave, že je cudzozemským vladárom; pravda, je cudzozemcom, lež za to treba ďakovať nebesám. Ako si chcú predstaviť v jednej a tej istej krajine takú moc vedľa štátnej vlády? Spojená s vládou stala by sa táto moc despotizmom sultánov; odlúčená od nej, jej azda nepriateľská, vyvolala by zlé neznesiteľné súperenie. Pápež žije mimo mesta Paríža a to je dobre. Nie je ani v Madride ani vo Viedni a práve sa nám páči jeho duchovná autorita. Vo Viedni, v Madride, majú právo povedať to isté. Či myslia, že by Viedenčan, že by Madridčan, keby bol v Paríži, bol s tým usozumený poslúchať jeho rozhodnutia? Preto sme s tým veľmi spokojní, že má svoju rezidenciu v cudzine a predsa nie pri súperoch. lež v onom starom Ríme! Toto vytvorily sto-

ročia, a dobre to urobili!... Mier s Európou je uzavretý. Udržme ho, dokiaľ môžeme! Lež náboženský mier je najnaliehavejší! Ak sa ten uzavrie, je Francúzsko jednotné ako jeden muž, a netreba sa nám ničoho obávať! — Pri vyjednávaníach s pápežom sa Napoleon nedržal ducha týchto zásad. Poznáme jeho násilnícke vystupovanie proti pápežovi. Neskoršie, pravda najmä na Sv. Helene, sa vrátil k chápaniu, ktoré vyslovil v r. 1801.

A. L.

Výchova pre katolícku akciu.

Apoštol pre svoje poslanie musí sa vychovať tak, ako všetko ostatné v ľudskom konaní tvorí sa alebo vychováva. A kde začína tá výchova? Pri prvých záchvevoch uvedomovania si vznešenosti božieho života, ku ktorému je človek povoláný. Poznať túto vznešenosť a veľkosť, hľa, to je prvý krok zatúžiť po nej. A kto potom už má tento život, a má ho v hojnosti a nechcel by ho rozdávať (čo sa ťažko dá predpokladať), ten nie je apoštolom. No nie je apoštolom ani ten, hoci si to povedzme namýšľa, čo nič nemá, ten, čo je ďaleko od Boha a chce ho iným rozdávať. Podľa svätého Tomáša apoštolom je ten, kto rozdáva zo svojho bohatstva, z plnosti, a čím viac dáva, tým viac túži mať. totižto, túži byť svätejším, aby pre každého mal dačo, aby každého mohol priviesť k Bohu, aby každého presvedčil, že slúžiť Bohu znamená kráľovať. V apoštolovi horí dvojaký plameň: Plameň túžby po dušiach bližných, aby ich priviedol k Bohu. Apoštolát sa rodí v duši, keď duša túži mnoho mať, aby mohla rozdávať. Duša dozrieva na apoštolát, keď naučí sa zabúdať na seba a túži spasíť všetkých. — No a na to je potrebná výchova! Hej, aj apoštolov treba vychovať. K skromnému úsiliu výchovy apoštolov katolíckej akcie patrí aj smeristické hnutie, ktoré v intenciách Cirkvi svätej ukazuje vznešenosť božieho synovstva, ako základ nadprirodzenej činnosti.

Dr. Müller.

Životné umenie.

Nič nie je také ťažké v živote, ako pocit, že človek v plnej sile svojich rokov je zbytočný, alebo nie plne zamestnaný v službe božej. Nijaké umenie sebaovládania nie je ťažšie, ako to: verne držať pospolu svoje sily a duchovné dary pre prácu, ktorú Boh ako by zamietal.

Dr. J. Holzner.

Chlieb alebo duch — k úpadku moderného človeka.

Nachádzame sa v úpadku? — Je duchovosť v živote tejto generácie odsúdená na úpadok? Musí sa duch natrvalo stiahnuť pred príliš silným útokom hmotou rozpútaných vášní násilia? Týmito slovami začína známy španielsky kultúrny filozof p. Felix Garcia v časopise „El Debate“ pozoruhodné pojednanie o úpadku ducha.

„V posledných rokoch,“ pokračuje, „celý svet hovorí o klesaní a o hroziacom úpadku našej civilizácie. A ľudia prišli na to, že rozmýšľať treba predovšetkým o týchto otázkach, keďže ony zacitily hospodársku krízu na vlastnom tele. Avšak už v tom je nepriamo tragický omyl duší nášho pokolenia: nie silou ducha prežije ľudstvo tieto hlboké otrasy úpadku, ale útokmi na telo a svojou naruživosťou musí byť privedené na poznanie tejto krízy! To, čo platí pre národy, platí aj pre jednotlivcov: ak upadli do sebeckva a mravnej krízy, zachrániť sa môžu len utrpením a skúškami, teda návratom k duchu. Musia svrhnuť falošných bôžkov a usmieriť božie chrámy odriekaním a askézou.

Zijeme teda v časoch duchovného úpadku? Nie, to je viac, ako úpadok ducha, ktorý prešiel ponad nás; to je kríza celého ľudstva; kríza duchovného vzťahu človeka k človeku. Ľudia sa už nemilujú, lebo nemilujú Boha. Nie sú spravodliví a súcitní, lebo im chýba životná spoločnosť s najvyšším duchom. Nie sú čistého srdca, pretože telesné rozkoše mocne ich strhujú so sebou. S úpadkom duchovosti stúpla šíalená honba po časných statkoch netvora — duševnej krízy. Takto kráčame v ústrety obdobiu ničoty a novopohanského opojenia. Masy ľudí nemajú ani chleba, ani ducha. Mocní tohto sveta majú nadbytok chleba, ale nemajú dušu! Tak musí viesť tento úpadok k smrti. O oboch však platia slová: človek nežije len z chleba.

Banky majú dnes viac presvedčených návštevníkov, ako kostoly. Tí, čo sa radi nazývajú dobrými kresťanmi, ústami ešte odriekajú modlitby, ale nemodlia sa z vnútornej pohnútky. Naoko stavajú sa za Boha a Cirkev, ale v skutočnosti nežijú ani podľa božích, ani podľa cirkevných príkazov. Nepatrný je počet pozorovateľov, zachovávateľov a mužov ducha, ktorí hľadajú najskôr kráľovstvo nebeské a jeho spravodlivosť. Rozlišovanie medzi spravodlivosťou a nespravodlivosťou, medzi dobrom a zlom, nedeje sa podľa duchovnej výšky životného vedenia, ale podľa istých vonkajších spôsobov. A tak je duch utláčaný, porušovaný a ničený.

Kde však nevládne duch, tam bezpochyby vládne

tyrania moci. A tu sa nachádzajú sociológovia a politikovia, ktorí veria, že zničený svetový poriadok budú môcť napraviť opojnými reformami alebo hospodárskymi vymoženosťami! „Odstráňte zo sveta hlad“, tak volajú, „a zem sa stane rajom.“ Nie, vy výreční reformátori, vy musíte dať chlieb i ducha zároveň. Chlieb bez ducha je suchý a tvrdý. Iba duch je to, ktorý daruje život.

My potrebujeme menej sociológov, ale tým viac apoštolov, ktorí dávajú oboje: ducha i chlieb!“

Kýška.

Úfať s mlčaním.

Časy sú také, že od nás katolíkov žiadajú činy a nie reči. Životom máme dokázať časovosť Cirkvi a katolicizmu. No poniektorí nemajú jasnú ideu o tom, ako. V mnohých blčí oheň lásky k pravde, ktorý spaľuje ich dušu. Preto radi by všetko poprevracali, zreformovali, odstránili. Zabúdajú pritom na trpezlivosť Cirkvi, ktorá nikdy nič nekoná prenáhlene. Týmto horlivcom za vec božiu odporúča Jeremiáš toto: *Úfajte s mlčaním spasenie božie. Nekričať, neprenáhľovať sa v ničom, lež v duši prežívať Krista a navonok konať to, čo on konal. Božie spasenie nepríde v hluku ulice, lež v tajných záhyboch duše. Preto mlčme s úfaním, inými slovami: málo hovorme a všetko konajme po katolícky; skutky potom prehovorí za nás.*

Dr. Müller.

Aj starí niečo vedeli.

Kolobeh krvi (circulatio sanguinis) v Iudskom (aj zvieracom) tele akosi úradne objavil r. 1668 *William Harwey*, hoci v objave mal už svojich predchodcov: *Caesalpinus*, *Servei* a i. V Ríme, na počiatku našej éry, bola to skupina lekárov, ktorí niesli meno „syn-tetikovia“; aj starí Egyptania podľa svojich skúseností pri balzamovaní mýtvov atď. *Harweyova* veda bola prijatá od súčasníkov¹ zväčša s odporom, v polemikách mu vraveli: „cirkulator“; tak vtedy označovali tuláckych svetobežníkov, čo chodili po jarmokoch, vychvaľovali a draho predávali bezcenné „lieky“. Patológ *Aschoff* vydal r. 1938 (teda 270 rokov po *Harweyovi*) celú knihu o tejto cirkulácii, ale ani on, ani *Luciani*, ktorý vo svojej veľkej učebnici fyziologie

¹ Na svetovej výstave v Berlíne mal akýsi Dr. *Jellinek* celú výstavu rôznych prístrojov a aj svojou obširnou publikáciou popieral krvnú cirkuláciu, fin-de-sièele! Sedliaci, mäsiari a kati poznali vždy obeh krvi.

upozornil najmä na mnohých talianskych predchodcov Harweyových, nevie nič o kresťanskom staroveku a stredoveku v tomto odbore. Je hodno pripomenúť slová svätého Tomáša Aquinského O. P. (Suma teol., I—II., ot. 18, čl. 9 k 2): „Unde Gregorius Nyssenus dicit (vel Nemesius, lib. De natura hominis, in arg.), quod sicut generativum, et nutritivum non oboedit rationi, ita nec pulsativum, quod est vitale. „Pulsativum autem appellat motum cordis, qui manifestatur per venas pulsatiles.“

Dr. J. Babor.

Na adresu mládeže.

V pápežských encyklikách majú katolíci správnu diagnózu, aj terapiu spoločnosti, ktorá bola vykonaná už za Leva XIII. No nestačí pravdu poznať. Je nevyhnutné vydávať pravde svedectvo, pravdu uskutočňovať a nepripustiť, aby iní uskutočňovali myšlienky, ktoré sú právom naše. Tieto slová platia najmä o katolíckej mládeži. Ona má nielen v rezolúciach žiadať obnovu spoločnosti, držať zástavy a vyvolávať heslá, ale najmä veci študovať a pripravovať konkrétne návrhy, ako to žiada svätý Otec v závere encykliky. Keď chceme obnovenie spoločnosti, tu nestačí iba dupnúť si. Načim veľa vedieť, veľa konať a mnoho sa modliť, je nevyhnutné v sebe vytvárať nositeľa spoločenského poriadku. Každý z nás musí sa stať Christoforom. Vezmime si k srdcu najmä tieto slová encykliky: „Nestrpme, ... aby synovia tohto sveta boli šikovnejší, ako my, čo z božej dobroty sme svami svetla.“

Dr. Fuchs.

Demokrace a encykliky, str. 9.

Úsudok nekatolíka o charite synov a dcier svätého Vincenta Pauly.

Známy francúzsky spisovateľ Pierre Benoit, ktorého dobrodružné romány sa mnoho čítajú a často sú filmované, napísal v jednom zo svojich posledných cestopisov chváloreč na misijných kňazov svätého Vincenta z Pauly, lazaristov, a na milosrdné sestry. Jeho úsudok sa nám vidí významný; dnes 60 ročný autor je nekatolík. Píše: — Možno vôbec dosť pochváliť lazaristov? Bol som ich hosťom v Mandžursku, v Damašku, v Libanóne a Tripolisi. Teraz som nim zas v Addis-Abebe. Či ideme v minulosti, či putujeme po svete, vždy prideme k duchovným rodinám svätého Vincenta z Pauly, ktoré si vynútiť úctu. Odriekajú sa sveta, aby uskutočňovali lásku k bližnému a učeniu

svätého, ktorý kráčaľ po svete ako stelesnená Iudská dobrota, jemnosť a odcudzenie sa sebe. Hoc je už niekoľko storočí mŕtvy, zo všetkých krajov sveta, zo všetkých vrstiev spoločnosti prichádzajú k nemu nábožní mužovia, cudné ženy, aby priniesly najväčšiu obeť, samých seba. 21 sviečok, ktoré horia okolo striebornej schránky s jeho smrteľnými pozostatkami, sú ako by žiarivým symbolom tohto obetovania tisícich duší pre pokračovanie v jeho diele. Ako jeho žiaci sa učia nezasahovať do pôsobenia riadenia božieho; ale učia sa tiež nikdy nepochybovať o riadení. Aká pravdivá je tá zásada kresťanského života! Bo ak Prozreteľnosť podľa svojich tajomných plánov nám zatvorí dvere, tak starostlivosť káže otvoriť okno, ktoré však, žiaľ, Iudia často nechcú vidieť, a ku ktorému sa obrátia chrbtom, lebo dávajú prednosť noci. Lazaristi a milosrdné sestry hľadajú predsa a nájdu okno, ktoré Boh nechal otvorené, a tak unikajú najťažšiemu trestu, ktorý sa môže uvaliť na dušu, ak jej odoberie každú možnosť konať dobro! Spojenie činnosti s trpezlivosťou, ducha podnikania a podrobenia je dedičstvom, ktoré nechal svätý Vincent z Pauly svojim synom a dcéram, ktorých duchovný postoj sa dá shrnúť do troch slov: pracuj, trp, usmievaj sa! — A. L.

Politická legitimácia a charakter.

V časopise „*Ohňom a perom*“, roč. II. č. 1., na str. 9. Milan Pokorný píše: „... A táto skúsenosť by nám mala byť poučením a najmä v tom, aby sme nehľadeli na „politickú“ príslušnosť dotyčnej osoby k tejktorej strane, ale hlavne na jej mravné, národné a odborné kvality, s ktorými chce pomáhať vzkriesenie nášho dokaličeného hospodárskeho duchovného života. V Iude sa zakoreňuje, že tá-ktorá osoba je iba dotiaľ kolaborantom, fašistom, dokiaľ nevstúpi do niektorej politickej strany. Len čo je tam, už ju má kto hájiť, zakrývať a tísnuť: tísnuť i cez mŕtvolvy iných a nedbá na to, že tým poválame stovky statočných, ktorí boli na osoh národu i celku. Treba by sa nám bolo spamätať a vyberať Iudí nie podľa politickej legitimácie, ale podľa mravnej hodnoty; umovej súcosti, ručnej zručnosti a Iudskej statočnosti, ktorú nemožno kúpiť, ani politickou legitimáciou nahradiť! Ak to urobíme, nebudeme mať Iudí „s pokrivenou chrbtovou kosťou, ktorí idú kam vietor, tam plášť“. Jedna pravda ostane a tá je: Politická legitimácia dá sa zmeniť, ale charakter nie.“

LITERATÚRA.

ANDREJ PATKA: *Svätý Ján Vianney*. Vydal SSV v Trnave 1945. Str. 213; broš. 45 Kčs; polpl. 72 Kčs. Jedna z vedúcich postáv katolíckej Cirkvi posledných čias. Arský farár upútal na seba pozornosť celého sveta, a to duchovenstvo aj laikov. A keď hľadáme poslednú príčinu jeho akejsi „populárnosti“, prideme na to, že to bol jeho osobný svätý život. Boh ho poslal, aby bol súčasným pokoleniam prorokom, kazateľom a vzorom. A bol najmä vzorom. Patka ľahkým štýlom načrtáva život arského farára v tomto rámci, vyzdvihujúc pritom podstatné črty jeho apoštolskej činnosti. Knihu všetkým smeristom odporúčam. —er.

E. NEUBERT: *Môj ideál Ježiš, Syn Máriin*. Preložil T. Zúbek, OFM. Vydalo Nakl. serafinskeho sveta v Kremnici 1945. Str. 223; viaz. 40 Kčs. V našej quasi ľudovej náboženskej spisbe táto knižočka patrí k najvzácnejším. Panna Mária má také vznešené poslanie v božom pláne vykúpenia, že ju nemožno oddeliť od Krista. A toto musí pochopiť každý veriaci, ak chce naozaj duchovne žiť. Neubertova knižočka načrieva hlboko do mariánskej bohovedy a prakticky učí, akú úlohu má Mária Matka spolu so svojim Synom v živote kresťana. Knižočka patrí do knižnice každého smeristu. —er.

FLORIAN SABO: *Siedmy deň Pánovi*. Vydal SSV v Trnave 1945. Str. 190; broš. 52 Kčs, polpl. 79 Kčs. Aj jednoduchý pracujúci človek potrebuje načrieť do vŕd večných právd, aby sa v nich občerstvila ubíjaná duša. A Evanjelium ostáva navždy žriedlom, ktoré smädná duša nikdy nevyčerpá. Sabove úvahy na nedeľnejšie a sviatočné evanjeliá vedú práve k týmto prameňom, v ktorých sa skrývajú lieky na súčasné choroby. Úvahy časové, dobre premyslené. —er.

C. BARTHAS: *BOLY RAZ TRI MALÉ DETI...* Vydal SSV v Trnave 1945. Zo španielčiny preložil Ján Buday. Ako v španielčine úspech prvého vydania prevýšil všetky nádeje, lebo kniha bola rozobraná za niekoľko mesiacov, tak by malo byť aj so slovenským prekladom. Kniha verne opisuje veľké vyznačenie troch dieťok, ktoré sa menovali: Lucia, Ferko a Hyacinta. Zjavila sa im Panna Mária vo Fátime a povzbudila ich aby sa utiekaly k jej čistému Srdcu, lebo už nemôže zadržať ruku svojho milovaného Syna, aby netrestal svet. Neskoršie Lucia stala sa mníškou pod menom Mária od Sedembolestnej, ktorá v polárnej žiare spozorovnej 25. januára 1938 poznala božie znamenie, oznamujúce druhú svetovú vojnu. Každému odporúčame. bh.